

Novi svijet

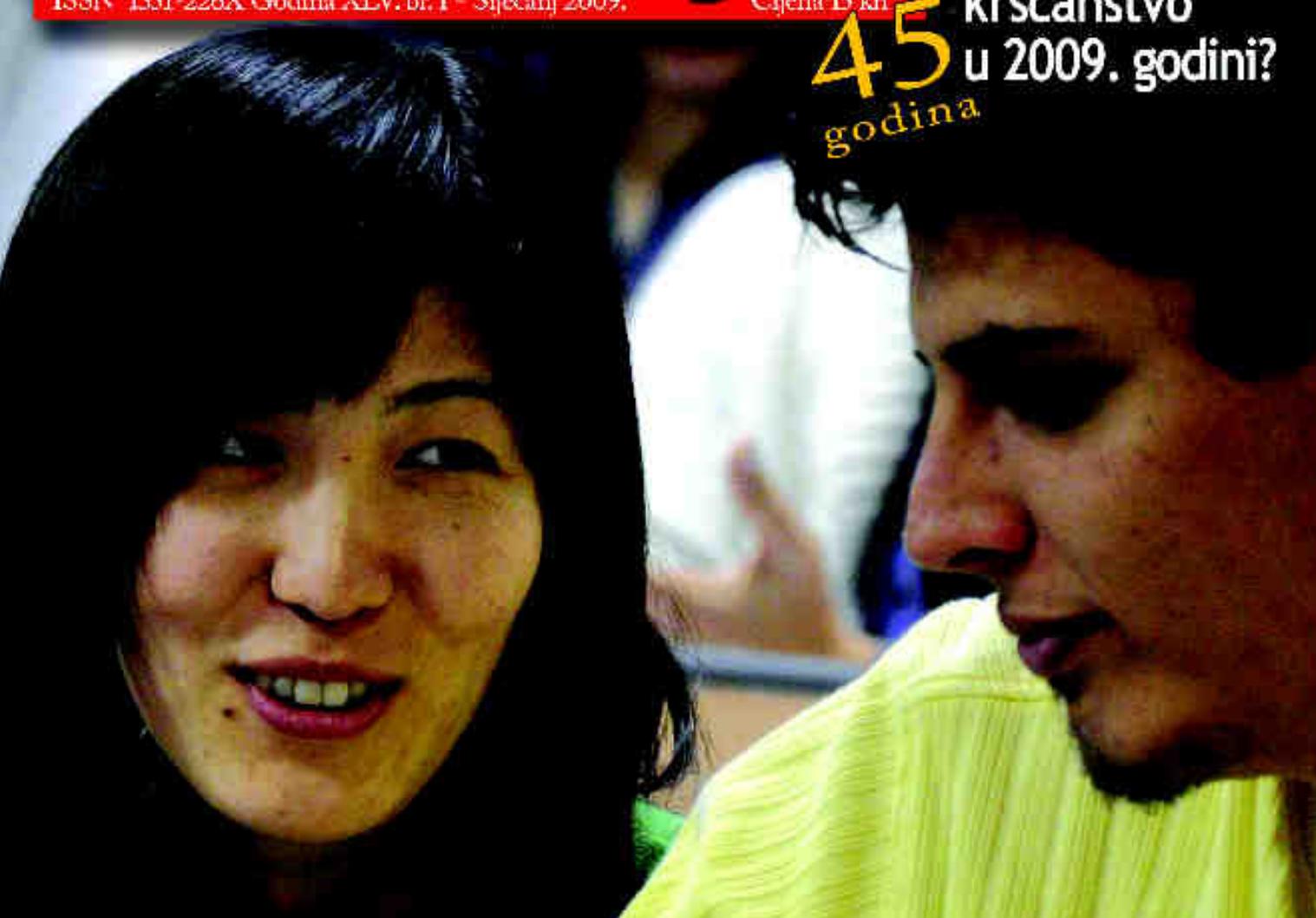
ISSN 1331-226X Godina XLV. br. 1 - Siječanj 2009.

Cijena 15 kn

Ekumenska
duhovnost

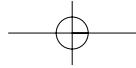
Čemu služi
kršćanstvo
u 2009. godini?

45
godina

Otvorenje sveučilišnog instituta Sophia

**KARIZMA JEDINSTVA
POSTAJE NAUK**

SADRŽAJ

Naslovnica:
Iz karizme
jedinstva nastalo
je sveučilište
temeljeno na
interdiscipli-
narosti i
mudrosti
(foto: Giuseppe
Distefano)

12

14

16

24

29

30

<p>3 KOMENTAR
Suzbijati siromaštvo,
graditi mir</p> <p>4 RIJEČ ŽIVOTA
Svatko je dar</p> <p>5 IZ ŽIVOTA
Tih glas</p> <p>6 CHIARA
Duhovnost Crkve,
Pozdrav Chiari</p> <p>9 OBLJETNICA
Umijeće stvaranja sklada</p> <p>12 DOGAĐAJ
Karizma jedinstva
postaje nauk</p> | <p>14 U ŽARIŠTU
Ljepota bračne ljubavi</p> <p>16 AKTUALNO
O nasilju i agresivnosti
djecе i mladih</p> <p>18 DUHOVNOST
JEDINSTVA
Ekumenska duhovnost</p> <p>20 TRENDÖVI
Čemu služi kršćanstvo
u 2009. godini?</p> <p>22 SVIJET MLADIH
Rođendan iza rešetaka
Najljepša melodija</p> <p>24 SVJEDOČANSTVO
Sjećanje na Vukovar</p> | <p>26 RAZGOVORI
Potpomognuta oplodnja
Pobijediti lijenos
Upravljati konfliktom
Povišene masnoće</p> <p>29 VIJEST
Kultura jedinstva
na Europskoj akademiji</p> <p>30 INTERVJU
Ispisivali smo
svremene stranice Biblije</p> <p>33 UKRATKO
Etape jedne povijesti</p> <p>35 U PROLAZU
Miris Bosne</p> |
|---|---|--|

Mjesečnik Pokreta fokolar
Godina XLV br. 1 - siječanj 2009.

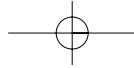
Uredništvo i uprava: Novi svijet, Franje Račkoga 30, 48260 Križevci, tel.: (+385) 048 682282, fax: (+385) 048 270033; e-mail: novi-svijet@fokolar.hr, web stranica: www.fokolar.hr, **Izdavač i nakladnik:** Djelo Marijino - Pokret fokolar; **Glavna urednica:** Đina Perkov; **Uredničko vijeće:** Đina Perkov, Sonja Eterović, Ivana Cvetković, Zdenko Horvat, Bartlomej Zielinski; **Grafički urednik:** Bartlomej Zielinski; **Suradnici:** Paola Glavurtić, Domagoj Sajter, Josip Planinić, Branimir Kovačević;

Tisk: FEROPROMS d.o.o., Zagreb. **Godišnja pretplata** 150 kn, za Europu: 33 EUR. Za kontinent: 55 USD. Pojedinačni broj 15 kn. Uplate putem vašeg povjerenika ili na račun Pokreta fokolar broj 2360000-1101456527.

Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi na gornjem lijevom uglu naljepnice sa adresom.

Novi preplatnici koji još ne znaju svoj evidencijski broj upisuju pod poziv na broj 5000, a kopiju uplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo. **Devizni račun:** PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D., 10000 Zagreb, Račkoga 6, Croatia, SWIFT CODE: PBZGHR2X IBAN HR77 2340 0091 1100 8789 2

**Tiskanje ovog
broja započeto je
23.12.2009.**

KOMENTAR

SUZBIJATI SIROMAŠTVO, graditi mir

Strepnja za sutrašnjicu sve više postaje pitanje s kojim se svakodnevno suočavamo. Opća svjetska kriza osobito pogda siromašne. Papa Benedikt XVI. u svojoj poruci povodom 42. međunarodnog dana mira piše da je siromaštvo prijetnja svjetskom miru. On tvrdi da drama bijede koja se nameće savjesti čovječanstva podupire ili pogoršava sukobe.

Za izgradnju mira potrebno je promijeniti stil života, uzore proizvodnje i potrošnje, te utvrđene strukture vlasti koje danas upravljuju društvom, napustiti mentalitet koji siromašne smatra teretom i gledati ih kao sudionike istoga Božjeg nauma – da budemo samo jedna obitelj u kojoj se svi ponašaju po načelima bratstva i odgovornosti. Siromaštvo nije samo materijalno, no svaki oblik nametnutoga siromaštva u svom korijenu ima zanijekano poštivanje transcendentnoga dostojanstva ljudske osobe, piše Papa.

Siromaštvo se često povezuje s demografskim razvojem, pa se na međunarodnoj razini provode kampanje za smanjenje broja rođenja, s metodama koje ne poštuju niti dostojanstvo žene niti pravo supružnika da odgovorno odluče o broju djece a često niti pravo na život. Papa međutim navodi da su neke zemlje koje su odnedavno stupile na međunarodnu pozornicu kao nove gospodarske snage, brzi razvoj doživjele upravo zbog velikoga broja svojih

stanovnika. Drugim riječima, stanovništvo se sve više potvrđuje kao bogatstvo a ne kao čimbenik siromaštva.

Kao područje za zabrinutost Papa navodi i pandemijske bolesti, osobito sidu koju je teško suszbiti bez suočavanja s moralnim problemima s kojima je povezano širenje virusa.

Siromaštvo djece je također predmet pozornosti u programima borbe protiv siromaštva. Gotovo polovica onih koji žive u apsolutnom siromaštvu danas su djeca. Kada se oslabi obitelj, štete neizbjježno padaju na leđa djeci. Tamo gdje nije zaštićeno dostojanstvo žene i majke, posljedice još jednom najviše osjećaju djeca. Govoreći o odnosu između razoružanja i razvoja Papa upozorava da se ogromna materijalna i ljudska sredstva što se ulažu u vojne troškove i za naoružanje zapravo oduzimaju od projekata za razvoj naroda, osobito onih najsiromašnijih i kojima je potrebna pomoć.

Nadalje, današnja prehrambena kriza obilježena je ne toliko nedostatkom hrane, koliko potrešćom da se do nje dođe i spekulacijskim pojавama. Cijene industrijskih proizvoda rastu daleko brže od cijena poljoprivrednih proizvoda i sirovina koje posjeduju najsiromašnije zemlje, pa one trpe zbog dvostrukoga odbacivanja: zbog najnižih primanja i najviših cijena. Za upravljanje globalizacijom potrebna je snažna globalna soli-

darnost između bogatih i siromašnih zemalja, kao i unutar pojedinih zemalja. Potreban je zajednički etički kodeks čije će norme biti ukorijenjene u naravni zakon što ga je Stvoritelj upisao u savjest svakoga ljudskog bića.

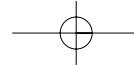
Na području međunarodne trgovine i finansijskih transakcija danas su na djelu procesi koji

**Dina
Perkov**

Borba protiv siromaštva treba muškarce i žene koji žive bratstvo i sposobni su pratiti osobe, obitelji i zajednice na putovima istinskoga ljudskog razvoja

omogućuju pozitivno integriranje ekonomija, no tu su i procesi koji dijele i odbacuju narode, stvarajući opasne prepostavke za ratove i sukobe. Papa ponavlja svoj apel da se svim zemljama dadne ista mogućnost pristupa svjetskomu tržištu. On nadalje ističe da borba protiv siromaštva treba muškarce i žene koji žive bratstvo i sposobni su pratiti osobe, obitelji i zajednice na putovima istinskoga ljudskog razvoja, te poziva svakog Kristovog učenika i svaku osobu dobre volje da raširi srce za potrebe siromaha i da učine što je moguće da im se konkretno pritekne u pomoć, jer suzbijati siromaštvo znači graditi mir.

Chiara Lubich

SVATKO je dar

Jesi li se ikad sreo sa živom zajednicom autentičnih kršćana? Jesi li sudjelovao na nekom njihovom okupljanju? Jesi li proniknuo u njihov život? Ako jesi, primijetio si da među njima postoje mnoge službe: netko ima dar govora i zna prenijeti duhovne stvarnosti tako da ti dodirnu dušu; netko ima dar pomaganja i skrbi, pribavljanja potrebnoga i zadivljuje te uspjesima postignutim na dobrobit ljudi koji trpe; netko

Duh Sveti nije štedio dijeleći svoje darove odnosno karizme, kako se često nazivaju. Dapače, u onim su se vremenima očitovali izvanredne karizme, zbog posebne uloge koju je Crkva imala na početcima.

Ali nakon što je oduševljeno doživjela različite karizme kojima ju je Duh Sveti obasuo, ta je zajednica upoznala i suparništvo i nemire upravo među onima koji su bili obdareni tim darovima.

Zato je bilo potrebno obratiti se Pavlu da im to pojasni, a on je bio u Efezu.

U jednoj od svojih izvanrednih poslanica Pavao im ne okljeva odgovoriti, objašnjavajući kako treba koristiti te posebne milosti.

On tumači da postoje različite karizme, različite službe, kao što je služba apostola, ili proroka, ili učitelja, ali samo je jedan Gospodin od kojega one dolaze. Kaže kako u zajednici postoje oni koji čine čuda, koji ozdravljaju, ljudi posebno nadareni za pomaganje, drugi za upravljanje. Postoje i oni koji znaju govoriti drugim jezicima, oni koji ih znaju tumačiti, no nadodaje da svi ti darovi imaju počelo u jednom Bogu.

Budući da su različiti darovi izražaji istog Duha Svetoga koji ih slobodno dijeli, oni su međusobno u skladu i nadopunjuju se. Ne služe za osobnu korist, ne mogu biti razlogom za hvastanje ili samohvalu, nego su dani za opći cilj: izgraditi zajednicu. Njihov cilj je služenje. Stoga ne mogu pobuditi suparništvo ili nered.

Iako Pavao misli na posebne

darove koji se odnose baš na život zajednice, on smatra da svaki njezin član ima svoje sposobnosti, svoj talent kojeg mora koristiti na dobro svih i svatko mora biti time zadovoljan.

On predložava zajednicu kao jedno tijelo i pita se: "Kad bi sve tijelo bilo oko, gdje bi bio sluh? Kad bi sve bilo sluh, gdje bi bio njuh? A ovako, Bog je raspoređio udove, svaki od njih u tijelu, kako je htio. Kad bi svi bili jedan ud, gdje bi bilo tijelo?"¹ A ovako:

Mnogi udovi – jedno tijelo!

Ako je svatko različit, svatko može biti dar za drugoga i time biti ono što jest te ostvariti naum Božji nad sobom, a u odnosu na druge.

U zajednici gdje djeluju različiti darovi Pavao vidi stvarnost kojoj daje predivno ime: Krist. Činjenica je da je to izvorno tijelo kojega tvore članovi zajednice zaista Tijelo Kristovo. Krist nastavlja živjeti u svojoj Crkvi i Crkva je njegovo tijelo. U krštenju Duh Sveti suutjelovljuje vjernika u Krista i on se uključuje u zajednicu. A u njoj su svi Krist, svaka podjela je ništena, svaka diskriminacija prevladana.

Mnogi udovi – jedno tijelo!

Ako je tijelo jedno, članovi kršćanske zajednice ostvaruju dobro svoj novi način života kada među sobom ostvaruju jedinstvo, ono jedinstvo koje prepostavlja različitost, pluralizam. Zajednica ne nalikuje nepokretnoj masi, nego živom

Mnogi udovi – jedno tijelo!

(1 Kor 12, 20)

poučava s puno mudrosti i uljeva posve novu snagu vjeri koju već imaći u sebi; netko posjeduje umijeće organiziranja, netko upravljanja, netko zna razumjeti sve ljude koje susreće i djelitelj je utjehe srcima koja je trebaju.

Da, sve to možeš doživjeti, ali ono što te najviše doimlje u tako živoj zajednici jest jedinstveni duh koji sve ispunja, i kao da lebdi nad njima te ovo originalno društvo čini jedinstvenim, *unum*, jednim tijelom.

Mnogi udovi – jedno tijelo!

I Pavao se susretao s vrlo živim kršćanskim zajednicama, nastalim upravo snagom njegove izvanredne riječi.

Jedna od njih bila je mlada zajednica u Korintu. U njoj

izražaji istog Duha Svetoga koji ih slobodno dijeli, oni su međusobno u skladu i nadopunjaju se. Ne služe za osobnu korist, ne mogu biti razlogom za hvastanje ili samohvalu, nego su dani za opći cilj: izgraditi zajednicu. Njihov cilj je služenje. Stoga ne mogu pobuditi suparništvo ili nered.

Iako Pavao misli na posebne

organizmu s različitim udovima.

Uzrokovati podijeljenost suprotno je onome što kršćani moraju činiti.

Mnogi udovi – jedno tijelo!

Kako ćež živjeti ovu novu Riječ koju ti Sveti pismo predlaže?

Potrebno je imati veliko poštovanje prema raznim ulogama, prema darovima i talentima kršćanske zajednice.

Trebaš proširiti srce prema svemu raznolikom bogatstvu Crkve. Ne samo prema maloj Crkvi koju pohadaš i poznaješ, primjerice prema župskoj zajednici ili kršćanskoj udruzi s kojom si povezan, ili crkvenom pokretu kojemu pripadaš, nego prema sveopćoj Crkvi u njezinim mnogostrukim oblicima i izražajima.

Sve to moraš osjećati svojim, jer si dio ovog jedinstvenog tijela.

I kao što smatraš svojim svaki ud tvojeg fizičkog tijela i čuvaš ga, tako moraš činiti i sa svakim udgom duhovnog tijela.

Prema svima moraš gajiti poštovanje i pomoći da budu korisni Crkvi na najbolji mogući način.

Nemoj podcenjivati ni ono što Bog traži od tebe tamo gdje jesi, koliko god ti svakodnevni posao mogao izgledati monoton i bez velikog značaja. Svi prispadamo istome tijelu i svatko sudjeluje kao član u aktivnosti cijelog tijela na mjestu koje je Bog odabrao za njega.

Bitno je da posjeduješ onu karizmu koja, kako naviješta Pavao, nadilazi sve ostale, a to je ljubav: ljubav prema svakom čovjeku kojega sretneš, ljubav prema svim ljudima svijeta.

I upravo u ljubavi, u uzajamnoj ljubavi, mnogi udovi mogu biti jedno tijelo.

1 Kor 12, 17-19.

TIHI GLAS

Jednog naizgled običnog dana, usred kućanskih poslova, zazvonio je telefon. Poznanica me zamolila neobičnu uslugu koja je zahtijevala brz prekid posla i odlazak izvan kuće. Pokušala sam joj reći kako će mi trebati vremena da se spremim i kako nisam sigurna da ću stići pomoći, te joj predložila neko drugo rješenje. Prihvatile je i rekla da će me još nazvati ako ne uspije. Kad sam poklopila slušalicu u meni se javio tih glas: „To sam bio ja!“ Pomislila sam kako bih sigurno drugačije postupila da je to bio Gospodin. Odmah sam ostavila posao i počela se pripremati za izlazak. Telefon je ponovo zazvonio. Poznanica je rješila problem i moja pomoć nije bila potrebna.

Ponovo sam se vratila poslu, kad zazvoni interfon. Bila je čistačica, s molbom da joj otvorim vanjska ulazna vrata. Pritisnula sam gumb za otvaranje, bez riječi i brzo se vratila poslu. U tom trenutku, pogodi me glas: „I to sam bio ja!“ – Pomislih: „O Bože da si bio Ti, sigurno bih bila ljubaznija i rekla neku toplu riječ... Ni ovaj put Te nisam prepoznala...“

Zastala sam na trenutak, sabrala se i zamolila dobrog

Oca da mi pruži novu priliku u kojoj bih postupila drugačije. I doista, nakon nekoliko dana opet zazvoni interfon. Opet je bila čistačica. Srdačno sam ju pozdravila i otvorila vrata... Tiha radost je zatitrala u srcu...

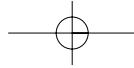
Prepuna zahvalnosti Bogu, nakon ovakvih trenutaka, više ne želim misliti kako je ono što sam naumila ili isplanirala, moja najvažnija obaveza, niti da je baš to Božja volja za mene.

arhiv CN

Ne, Njegova volja često prekida ritam našeg rada, naših misli. Njegova volja traži osluškivanje onog tihog glasa u nama ili osoba pokraj nas. On želi naše potpuno predanje, kako bi preko nas mogao živjeti u svijetu.

Š. Damij

CHIARA

*Chiara Lubich
s ekumenskim
patrijarhom
Atenagorom I.
imala je brojne
susrete šezdesetih
godina u
Istambulu*

DUHOVNOST Crkve

*Dva Chiarina sina, prvi anglikanac drugi evangelik,
svjedoče kako je magistralni put prema punom vidljivom
jedinstvu Crkve Isusova ljubav*

**Callan
Slipper
i Stefan
Tobler**

Kad se ekumenski patrijarh Atenagora I. tijekom više uzastopnih posjeta Chiare Lubich Istambulu šezdesetih godina izjašnjavao da je fokolarin, to nije bilo nešto samo osobno ili duhovno. Time je izrazio koliko on kao pravoslavni kršćanin osjeća da je Chiarina karizma u skladu s njegovom crkvenom tradicijom. U tome je možda temeljni značaj dara što ga je Bog dao svijetu preko Chiare za ekumenizam. Svatko ga osjeća kao svoj jer je u dubokom smislu duhovnost Crkve, duhovnost koja nam daje živjeti Crkvu.

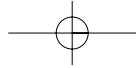
To u sebi podrazumijeva vrlo

originalnu metodologiju za provođenje ekumenizma. Nije to više usporeni proces raspravljanja o strukturama, organizaciji i nauku, da bismo kasnije možda postali jedno. Naprotiv, unutar tog istog već doživljenog jedinstva kao u obitelji, kasnije se može razgovarati o svim 'teškim' pitanjima. I upravo ta nova metodologija zrači iz osobnih svjedočanstava nas, autora ovoga teksta.

Callan Slipper, anglikanac: "Bio sam s Chiarom 1996. u Londonu kad je u dvorani Logan objavila svoje novo otkriće na ekumenском području. Pred sobom je

imala ljudi iz svih Crkava i usklknula je: 'Tko će nas odijeliti ako je Isus među nama?' Dovoljno je živjeti s Isusom među nama, u skladu s njegovim obećanjem: 'Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima' (Mt 18, 20).

To novo svjetlo koje se upalilo nije samo opisalo doživljeno iskustvo, nego je otvaralo put većem vrednovanju svih drugih putova ekumenizma. Tako put ljubavi, sa svojim kako simboličnim tako i realnim gestama, postaje uzajamnost osoba koje se osjećaju članovima istoga tijela (što i jesmo ako smo svi kršteni-

ci). Zatim, put molitve jača jer ako smo složni, s Isusom među nama, naše molbe Bog sigurno čuje. I konačno, put teološkog dijaloga nalazi magistralni put, jer ako je Isus među onima koji govore, On sve prosyjetljuje.

mi se daruje kao ljubav i koji me, istodobno, zove da ga slijedim bez kompromisa. Pred tim Bogom svi su ljudi isti. Zadaci u svijetu ili službe u Crkvi, koliko god bili važni, prelaze u drugi red. Ta istina koja se tako dobro povezu-

glicima, darovala mi je u svoj njezinoj izvornoj snazi jedna žena katolkinja. Chiara je bila zaljubljena u riječ jer je bila zaljubljena u Isusa. U Njegovoј napuštenosti na križu vidjela ga je kao posveru razjašnjenu riječ. Riječ za nju nije nikad bila manja od sakramenta, nego su i jedno i drugo istinska Božja prisutnost, stvarno zajedništvo s Njim."

Budući da je u Chiari prisutna duhovnost Crkve, kršćani mnogih Crkava u dodiru s njezinom karizmom ne pronalaze samo ojačan svoj identitet, nego istodobno i otvorenost kataličanstvu u širem smislu riječi. Kad je Krist u njoj rasvijetljen, osoba nalazi Krista i u drugima. U ekumenskom dijalu postaje nemoguće zatvoriti se istini drugoga, nego se otvara i ljubi je se 'kao svoju', bez površnog miješanja.

Zato zajedno ulazimo u jedan život koji nosi radost, ozbiljnošću odrasle osobe i lakoćom djeteta koje se igra jer zna da je u Očevim rukama. Neizmjerno ljubljeni od Boga, radimo za jedinstvo sve njegove djece, a sastavni dio toga je jedinstvo njegove jedne Crkve. □

Michele Zanzucchi

U tom svjetlu i pitanja koja još nisu riješena, kao što je sudjelovanje u istoj euharistiji, postaju gorivo za našu uzajamnu ljubav. Ujedinjeni s Isusom Raspetim i Napuštenim mogu pomoći rastu jedinstva koje već postoji."

Stefan Tobler, evangeliček: "Ima trenutaka u životu koji se ne zaboravljuju. Vidim sebe kao mladog studenta kako se na biciklu vraćam sa susreta u fokolaru. Pročitali smo jedan Chiarin tekst o snazi Božje ljubavi. Usred prometne buke u Zürichu, preplavila me neizmjerna sreća: 'Ja sam Kristofor, nositelj Krista, gdje god se nalazio. Nitko mi ne može oteti ovo blago, jedino koje vrijedi: poziv na ljubav.'

Kad sam kasnije u životu imao sreću susretati Chiaru osobno, u njoj sam uvijek nalazio ovu dvostruku stvarnost: Boga koji

je s mojom evangeličkom vjerom darovana mi je snagom koju prije nisam poznavao. To je ono što je Dietrich Bonhoeffer nazvao 'skupa milost', jer košta život.

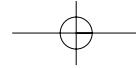
I riječ Božju, tako dragu evan-

*Evangelicko
luteranski biskup
Wolfgang Huber
na susretu
Zajedno za
Europu u
Stuttgartu 2007.*

*Chiara
s biskupima
sirsко-
malankarske
tradicije iz Kerale
u Indiji*

(2) arhiv C.N.

CHIARA

Thomas Kram

POZDRAV Chiari

U bazilici svetog Pavla izvan zidina 18. ožujka prošle godine. Prije sprovodne mise za Chiaru Lubich imali su riječ predstavnici raznih kršćanskih Crkava i velikih religija. Svatko je jednostavnim ali snažnim riječima nastaojao izraziti nezaboravan odnos koji ih je povezivao s Chirom.

Riječi oproštaja od Chiare Lubich na misnom slavlju u bazilici sv. Pavla izvan zidina uputili su kršćani raznih Crkava i vjernici drugih religija

Chiara je pozvana od Boga. U štovanoj utemeljiteljici Pokreta fokolara, koja je sada u raju, viđeli smo karizmatičnu i nadahnutu ličnost, sposobnu uzdignuti se iznad ljudskih ograničenja, susrećući lik Božji u svakom čovjeku bez razlike (...) Chiara će ostati znak evangelizacije i dijaloga, a njezina će duhovnost obuhvatiti svako ljudsko biće, bez obzira na vjersko uvjerenje.

*Metropolit Gennadios Zervos
pravoslavni nadbiskup Italije i Malte*

Da bismo gradili svijet ljubavi i jedinstva, mi članovi pokreta Rissho Kosei-kai želimo i dalje hodati s vama, držeći se za ruke na ovom putu istine. Chiara, od srca hvala za sve ono čemu si nas naučila i što si nam pokazala.

*Yasutaka Watanabe
predstavnik predsjednika budističkog pokreta Rissho Kosei-kai, Japan*

I mi kršćani reformirane tradicije živjeli smo dijalog životom s našom sestrom Chiarom i zahvaljujući njoj (...). Chiara je pozvala i nas iz Luteranske crkve da se okupimo s njom i s mnogim ljudima brojnih vjerskih tradicija oko žarećeg središta, oko fokolara, kako bismo doživjeli da je Isus tamo gdje su

dvojica ili trojica ujedinjeni u njegovo ime.

*Christian Krause
evangelički biskup iz Njemačke*

U ime Boga milosrdnog dobročinitelja nosim poruku imama W.D. Mohammeda, vođe pokreta dva milijuna muslimana: "Blažena gospođa Chiara Lubich uvijek će biti svjetlo za naš život. Nastavimo naš rad, gradeći na vezama vjere i dobrote kako smo se i obavezali."

*Izak-El Hajji Pasha
imam džamije u Harlemu,
New York*

Nikad nije postojao takav ideal na svijetu. Mama Chiara darovala mi je svoje kršćansko iskustvo i dar karizme koji je primila od Boga. Meni budistu i redovniku je to novost... Uvijek govorim članovima Pokreta fokolara da mama Chiara ne pripada više samo vama kršćanima. Sada je ona i njezin veliki ideal baština cijelog čovečanstva.

*Phramaha Thongratana
redovnik tajlandskog budizma
Theravada*

Ovaj bolni trenutak je prigoda da se okupimo oko Pokreta fokolara svim srcem, ali i da kažemo,

nakon njezine smrti, da je njezin ideal za sve nas, barem za mene, svjetlo u vremenu koje je pred nama. Ja sam uvjeren da će Chiara rasti među nama. I dok Chiara odlazi u miru, svi mi govorimo: hvala, Chiara!

*Andrea Riccardi
utemeljitelj Zajednice sv. Egidija*

Velika Chiarina poruka predodređena je da se i dalje širi po cijelom svijetu... To je poruka jedinstva svega ljudskog roda i svega stvorenoga, ljubav kao temelj života, univerzalna poruka koja je naišla na duboki odjek u dušama mnogih njezinih prijatelja Židova. Odjek je temeljnih pravila Shemah-a, svakodnevne židovske isповijesti vjere, kao što je i odjek Zlatnog pravila, prisutnog u svim velikim religijama i kulturama... Neka ime Chiare Lubich postane blagoslov za cijeli svijet.

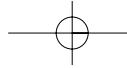
*Lisa Palmieri
predstavnica Američkog židovskog odbora pri Svetoj Stolici*

Chiara je uvijek isticala sličnosti među nama, a ne razlike. Naš utemeljitelj i Chiara rođeni su iste godine – 1920. Veliki ljudi se ne rađaju, oni su poslani od Boga, a Chiara je imala zadatak pokrenuti osobe i postaviti ih pred Boga, prema Bogu.

*Shirish Joshi
predstavnik hinduističkog pokreta Swadhyaya, Indija*

Anglikance su u Chiarinoj duhovnosti osobito pogodili: njezino zalaganje da živi riječ Božju u svom svakodnevnom životu i vizija jedinstva čitavog čovečanstva. A ta je vizija tako sveobuhvatna da moja subraća i ja često znamo reći kako Chiara izgleda više anglikanka nego što smo to mi.

*Robin Smith
anglikanski biskup iz Engleske*

OBLJETNICA

*Nastavljamo
priповједање
Florijana Škunce
o првим годинама
Pokreta fokolara na
просторима бивше
Југославије
i o njegovom
iskustvu rada u struci*

Prve godine mojeg života u fokolaru bile su posebne. Muški fokolar u Ljubljani i ženski fokolar u Zagrebu pokrivali su cijelo područje tadašnje Jugoslavije. Zajedništvo prvih fokolarina i fokolarinka teško je izraziti riječima. Ideal jedinstva širio se po čitavoj zemlji i mi smo ga zajedno nosili posvuda.

Snažno mi se urezao u dušu prvi marijapoli na našim prostorima. Bilo je to 1969. u Petrovaradinu kod Novoga Sada. Osim obiteljskog ozračja koje se izgradilo među sudio-nicima, živi kontakt s Chiarom za nas je bio nešto neizrecivo. Chiara je pratila marijapoli, a mi smo joj telefonirali, nesvjes-

no se izloživši velikom riziku, budući da naše djelovanje tada nije moglo biti javno. Ja sam imao sreću poslije marijapolia otići u Švicarsku, gdje sam je sreo u marijanskom svetištu u Einsidelu. Tamo je bio i Foco i živjeli smo trenutke raja.

Naredne 1970. marijapoli je bio na Fratrovcu u Zagrebu. U tim prvim vremenima u nama je bila snažna želja da bogatstvo novog života širim dalje. Znali smo sanjarići kamo ćemo ići. Ivan je htio ići u Rusiju, ja u Mađarsku, Janez u Skopje. Tada još nije bilo ničega, ali kasnije se ideal jedinstva proširio i u svim tim zemljama.

**Novi Sad
i putovanja**

Radio sam kao arhitekt u poduzeću namještaja *Lesnina* u Ljubljani. Jednom prilikom smo službeno išli u Mađarsku i tamo mi direktor u razgovoru kaže da planiraju otvoriti podružnicu u Novom Sadu. Izne-

nadio sam ga kad sam izrazio želju otići ja.

Godine 1977. bio sam već tamo. Nikoga nisam poznavao, osim jedne osobe i svećenika Laze Krmpotića. Tada je malo ljudi iz Vojvodine poznavalo duhovnost jedinstva, ali bila je potrebna pomoći zajednici u Szegedu. Naime, u Mađarskoj u to vrijeme nije bilo fokolara, pa se razvoj Pokreta pratio iz tadašnje Jugoslavije. Ankica Farkaš se nešto ranije nastanila u Subotici, upravo zato da bi bila blizu Szegedu.

Moji kolege nikako nisu shvaćali kako to da sam iz bogate Slovenije došao u Vojvodinu. Na njihova znatiželjna pitanja nisam imao odgovor koji bi ih zadovoljio. Na sreću, prva osoba koja me je tražila na telefon u uredu bila je žena (Ankica iz Subotice), pa su mislili da su otkrili razlog moga dolaska i nisu me više ispitivali.

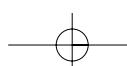
Pokret se širio, a mi smo bili zapanjeni koliko su ljudi bili žedni duhovnoga, ne samo u Mađarskoj, nego i u Vojvodini, i to ne samo katolici, nego i protestanti i pravoslavci. Jedan pravoslavni monah toliko je ušao u život Pokreta da je odlazio na naše susrete u Rim, a isto tako i skupina protestanata.

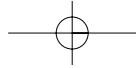
**UMIJEĆE
stvaranja sklada**

**Dina
Perkov**

*Florijan Škunca
i Marija Grum
odgovorni su za
Pokret fokolara
na području
jugoistočne
Europe*

(2) arhiv N

UMJEĆE STVARANJA SKLADA

**Florijan Škunca
s kardinalom
Kuharićem
u fokolaru
u Zagrebu**

Iz Novog Sada sam putovao u Bugarsku. Želja da ideal jedinstva ide dalje bila je nezaustavljiva. Nije se gledalo ni na vrijeme, ni na udaljenost. U petak poslije radnog vremena sjeo bih na vlak za Sofiju, vozio se 10-12 sati, obično uz zakašnjenje od još 5-6 sati. U Sofiju sam znao doći u 2-3 sata noću, pa bih na kolodvoru pričekao zoru da ne budim naše. Jasno, u ponedjeljak je trebalo na posao, više puta direktno s vlaka. Rano bih stigao, obrijao se u uredu i spremno dočekao direktora i kolege.

arhiv NS

Povezanost među nama fokolarinima bila je vrlo čvrsta. Nisam osjećao teretom par puta mjesечно odlaziti u Ljubljani, jer u jedinstvu je trebalo sve odlučiti. Zanimljivo da sam u to vrijeme iz Beograda u Ljubljani često putovao istim vlakom kojim je išao slovenski političar Stane Dolanc.

Biskupi su štitili Djelo

Godine 1983. došao sam u Zagreb. Već su postojali vrli duboki kontakti s mons. Slavomirovom Miklovšom koji nam je kasnije dao na raspolaganje svoje prostore u Križevcima.

S neizmjernom zahvalnošću

svjedočim da smo s biskupima u Hrvatskoj imali vrlo lijepo kontakte. Kad se samo sjetim kardinala Kuharića i biskupa Škvorce, koji su nas s ljubavlju slijedili, pomagali i podržavali. Tada nadbiskup, mons. Kuhamić bi nam znao reći: "Ako vas komunisti pitaju što vi to organizirate, ako vam kažu da ne smijete, itd., recite da sam ja šef". S kakvom ljubavlju je dolazio na naše susrete, pa i kad ga ne bismo pozvali, jer je znao da je uvijek pozvan. Obično bi dolazio kroz kuhinju, neprijetno, kao otac koji želi pratiti sve naše korake. Radovao se kako Djelo raste u Hrvatskoj, a to je za njega bio poseban znak i za hrvatsku Crkvu, pa je i svećenicima govorio o Djelu.

Sjećam se i s kakvim je žarom biskup Škvorc svećenicima govorio o Pokretu, potičući ih da dodu na naše susrete. Bilo mu je stalo da karizma koja je njega oduševila uđe u Crkvu. Biskupi su u Djelu vidjeli revolucionarnu snagu koja je može obnoviti. Kad govorimo o biskupima, ne mogu a da ne spomenem splitskog nadbiskupa mons. Franu Franića, šibenskog biskupa mons. Josipa Arnerića koji je s nama dolazio na susrete Riječi života i svake godine sudjelovao na susretima biskupa prijatelja Djela u Rimu, đakovačkog biskupa Ćirila Kosa. Mons. Ivan Milovan sreća se s Pokretom još kao mladi svećenik a kardinal Bozanić dok je još bio bogoslov u Zagrebu.

Nova arhitektura

Neko vrijeme nakon što sam došao u Novi Sad, ostavio sam posao u *Lesnini*, formirao skupinu arhitekata i počeli smo raditi zajedno. Duhovno sazrijevajući otvarale su mi se oči i za profesionalnu djelatnost i počeo sam shvaćati nešto što se kroz knjige ne može naučiti, a uneslo je novost u moj rad. Kao prvo, počeo sam više vrjednovati drugoga. Mi arhitekti bili smo odgajani individualno. I svaki je naglašavao tu svoju individualnost. Ideal jedinstva donosio je širinu – otvorenost prema svemu lijepome u arhitekturi drugoga. Počeo sam projektirati zajedno s drugim arhitektima, gledati što dobrog ima drugi, proniknuti u njegovo nadahnuće, pomoći mu da ga razvije, da ide dalje. Osjetio sam da se kroz to stvara nova arhitektura.

Na početku sam radio intervjere za hotele, banke, itd. Sjećam se da sam uređivao i noćni klub u jednom hotelu. Da bih nekako obogatio taj podrumski prostor, koristio sam dugine boje, razne oblike i na kraju je sve odisalo životom i skladom. Arhitekti su jako cijenili taj moj rad i izrazili svoje zadovoljstvo što sam u njihovoj sredini. Dobio sam i jednu stručnu nagradu na sajmu koji smo organizirali.

A onda me jedan svećenik poslije mise zamolio da mu nacrtam oltar za crkvu. U sakristiji sam na papir nacrtao oltar, a tvrtka iz Pazina je to izvela. Glas se proširio i ja sam svoju djelatnost sve više usmjeravao na sakralne objekte. S Ivanom Bregantom radio sam crkvu u Vrnjakovolu i Letnici na Kosovu, te jednu u Makedoniji. Više to nije bio samo interijer, nego kompletan arhitektura.

Poput simfonije

Osamdesetih godina u Zagrebu smo osnovali projektni ured Arbi d.o.o. Želio sam temeljiti proučiti sakralnu arhitekturu s

novi pristup arhitekturi i poslu. Primjerice, kad radim interijer ili arhitekturu jedne crkve, odmah razmišljam o mjestu (plohi, zidu, prozoru...) gdje će se umjetnik izraziti svojim

raznih motrišta, pa sam okupio stručne ljude iz više područja. Povezao sam liturgičara, mog brata Bernardina, povjesničara umjetnosti Andželka Badurinu, inženjera građevinarstva Niku Hribara. Želio sam objediniti sva ta područja, a iz našeg rada nastala je knjiga pod naslovom *Sakralni prostor tijekom povijesti i danas*. Priredivali smo i simpozije na kojima nam se priključio Liturgijski institut iz Žadra i kolega Krešimir Tičić iz *Zlatnog reza*. Pozvali smo i poznate arhitekte iz Hrvatske, urbaniste, projektante, te mnoge umjetnike, prvenstveno slikare i kipare.

To traganje za nečim novim što proizlazi iz zajedništva, često je tražilo da umrem samome sebi i svojoj ideji. I to je bilo prepoznatljivo! Mi smo dobili više natječaja jer smo imali nešto novo, što možda drugi nisu imali. Oduševljavao me taj

djelom. Ali sve to treba posložiti tako da na kraju postane skladan prostor, da ne bude prevelikog isticanja ni kipara, ni slikara, ni arhitekta. Vidio sam da je u tome umijeće sklada. No shvatio sam da to nije sve. Sklad mora vladati već kod rađanja ideje, sklad odnosa sa svim sudionicima u projektu (liturgičarima, inženjerima raznih struka), a potom i sa župnikom: da se vide potrebe konkretnе zajednice. Nadalje, važan je sklad s okolišem gdje se crkva gradi.

I to je mene oduševljavalo – stvarati taj sklad već kod rađanja ideje, a potom i u odnosima s radnicima, s zidarima, stolarima. Primjerice, čovjek koji radi centralno grijanje ne misli o tom skladu, nego je usredotočen na svoj detalj, on brine da taj radijator grie. Ali ja kao arhitekt moram gledati da on bude i skladno postavljen, da

cijevi ne budu previše uočljive, itd. Ili kipar u jednom interijeru bi htio da prva stvar koja se vidi bude njegov kip. Ali ja moram brinuti o tome da to nije prva stvar, nego da sve skupa bude poput simfonije. Da bi naposljetku čovjek koji sve to gleda uživao u nečem lijepom, gdje se on ugodno osjeća, mada ne zna rastumačiti zbog čega.

Živeći ideal jedinstva nešto me upravo tjeralo da taj sklad nosim u sve pore življenja i djelovanja. I video sam da se stvara nešto novo, što su ljudi prepoznivali. Jedan biskup osjetio je to novo, pa me zamolio da mu pripremim predavanje o kulturi i umjetnosti. Izložio sam na vrlo jednostavan i konkretan način taj naš pristup arhitekturi i umjetnosti i težnju za skladom u odnosima, što ga je ugodno iznenadilo.

Taj sklad odnosa u najširem smislu riječi, mnogo viši od sklada oblika i boja, sve više postaje moj životni put. □

Svetište Gospe Sinjske, rad Florijana Škunca u suradnji s Josipom Botterijem i Kuzmom Kovačićem.

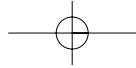

*Iz zajedničkog rada Florijana i suradnika nastala je knjiga pod naslovom *Sakralni prostor tijekom povijesti i danas*.*

Crkva sv. Nikole, Zagreb-Gajnice, u suradnji s Gennarom Lamagna i Antonom Biba.

(2) privatni arhiv

DOGAĐAJ

Iz svijeta kulture i znanosti više je puta izražena nada koju Sophia donosi, a to je susret između studija i života. S lijeva na desno: novinar Sergio Zavoli, fizičar Ugo Amaldi i prof Anthony Cernera na svečanom otvaranju.

KARIŽMA JEDINSTVA

postaje nauk

*U Loppianu svečano otvoren sveučilišni institut Sophia.
Papina poruka, glasovi iz kulture i znanosti
te nove perspektive suradnje s drugim sveučilištima.*

Zdenko Horvat

"Promičući autentičnu kršćansku misao sposobnu spojiti vjeru i razum, novo akademsko središte poticat će širu i cjelovitu viziju znanja, usmjerenu dijalogu s drugim vjerama i kulturama te intelektualnom i duhovnom rastu mlađih naraštaja". To je Papina želja akademskom centru koji je 1. prosinca 2008. svečano otvoren u međunarodnom gradiću Pokreta fokolara u Loppianu – sveučilišnom institutu Sophia.

Telegram s potpisom vatikanskog državnog tajnika kardinala Tarcisia Bertonea, popraćen srdačnim pljeskom, pročitao je veliki kancelar Sophie, nadbiskup Firence mons. Giuseppe Betori pred oko 2000 osoba, među kojima su bili rektori i akademske ličnosti, zainteresirani za suradnju i kulturnu razmjenu, pridošli iz mnogih zemalja, između ostalih iz Indije, SAD, Tajlanda, Kenije, Japana, Venecuele i Kostarike. Živo je bilo i

zanimanje političkih krugova kroz nazočnost veleposlanika, izaslanika, lokalnih upravitelja. Bili su i predstavnici ekumenskog svijeta, židovstva, islama, hinduizma i budizma.

Izrazivši živo poštovanje za ovu kulturnu inicijativu, Benedikt XVI. je podsjetio kako ju je živo željela Chiara Lubich.

"Današnji događaj predstavlja ostvarenje velikog sna Chiare Lubich, brižno čuvanog u njenom srcu još od '60-tih godina. Taj je san u njoj bio hranjen svješću da karizma koju joj je Duh Sveti darovao, sadrži baštinu takvog Svjetla, da će se jednog dana morati izraziti u nauku, u novoj misaonoj školi", istaknula je predsjednica Fokolara i dokancelarka sveučilišnog instituta, Emmaus Maria Voce.

Upravo je Chiara dala novom sveučilišnom institutu grčko ime Sophia, jer je njegov cilj doći do mudrosti tako da se razne discipline njome natope i

pomognu rastu autentične i cje-lovitve čovječnosti.

Veliki kancelar mons. Giuseppe Betori istaknuo je zajedničarsku dimenziju kulture, potvrđujući da se "ne može razumjeti što znači stvarati kulturu ako se ne uoči važnost života u zajedništvu. Zato je sveučilište zasnovano kao zajednica profesora i studenata. Nova sveučilišna institucija jasnog kršćanskog nadahnuća je važna prigoda kako za onoga tko joj pripada, tako i za društvo".

"Živimo u vremenu tjeskobnog iskustva fragmentacije i mnogostrukosti gdje je teško razabrati moguće putove susreta i dijaloga", istaknuo je dekan novoga akademskog centra, mons. Piero Coda. Sveučilište Sophia donosi novi kulturni prijedlog: pomoći da znanosti prošire prostore same racionalnosti, da se kulture i religije susretnu u otvaranju Božjem otajstvu i jedni prema drugima, kako bi izgradili mir među ljudima.

Iz svijeta kulture i znanosti više puta je izražena nada koju Sophia donosi, a to je susret između studija i života. Prof Anthony Cernerai iz SAD-a, predsjednik Međunarodne federacije katoličkih sveučilišta, u nadilaženju odvojenosti srca i razuma prepoznaje jedan od temeljnih izazova našega vremena. "Uloga akademskog svijeta – potvrdio je – ne odnosi se samo na razum. Odgoj mora obuhvatiti cijelu osobu."

Fizičar Ugo Amaldi govorio je o gorućim pitanjima vezanim uz genetički inženjering, o genetički modificiranim organizmima na području agrara i o nuklearnoj energiji, koja privlače pozornost na političke odluke i demokratsko sudjelovanje. Ukaao je novonastalom sveučilišnom institutu jedan cilj: da postane mjesto povjerenja, gdje će znanstvenici, tehnolozi i građani razmjenjivati mišljenja bez utjecaja raznih interesa i bez sumnjičenja. Taj cilj znanstvenik Amaldi vidi mogućim na plodnom terenu Loppiana, gdje se sveučilište nalazi, jer tu intelektualno povjerenje ima svoje korijene u uzajamnoj ljubavi. Ovdje građani mogu na novi način živjeti svoju pripadnost jednome društvu koje traži složene tehnološke odluke, gdje se mogu informirati i raspravljati, sigurni da neće biti manipulirani.

Taj stil uzajamnosti istaknuo je poznati talijanski pisac i novinar Sergio Zavoli, pozivajući se na Chiari Lubich: "Ono što muči ljudi i njihove odnose je misao da naš život prebiva u arhipelagu nebrojenih otoka, a na svakom od njih je jedan od nas koji vidi čovječanstvo u svojoj sjeni, uždajući se samo u nju. S Chiarom povijest i proroštvo od nas traže da združimo djeliće 'nedjeljivoga' – čovjeka, preuređujući strukture 'djeljivoga' – zajednice."

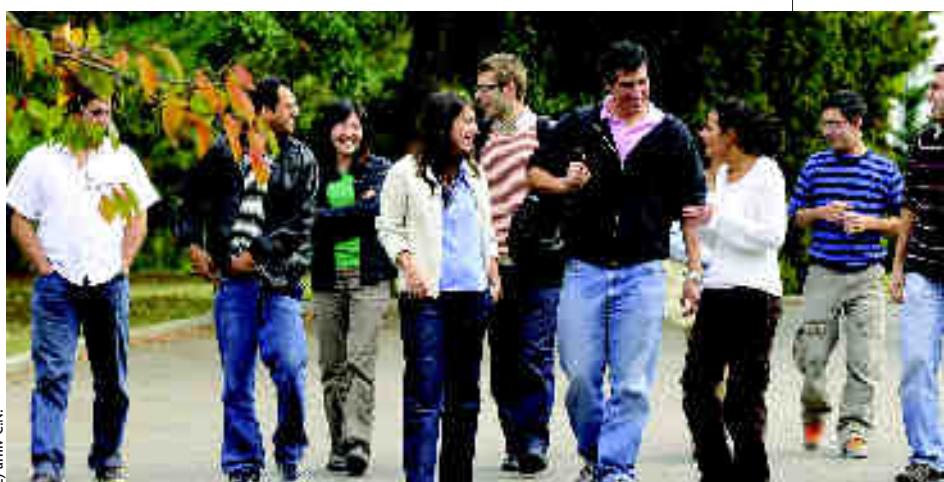
Žurnost sastavljanja rascjepkanosti u svojoj je poruci istaknuo

i prefekt Kongregacije za katolički odgoj, kardinal Grochlewski koju je pročitao podtajnik vatikanskog dikasterija mons. Vincenzo Zani. "Sveučilištu označenom parcijalizacijom i funkcionalnošću spoznajnih procesa potrebno je ponuditi akademske putove usmjerene jedinstvu znanja, gradenog kroz strpljivo i strogo interdisciplinarno istraživanje, prosvijetljeno evanđeoskom porukom." Taj cilj sveučilišnog instituta nazvao je "intelektualnom i moralnom snagom predodređenom da širi svoje pozitivne učinke na korist čitavog čovječanstva". Za kardinala je ova

evanđelja, moći biti izraz novoga načina mišljenja u službi očekivanja čovječanstva."

Na svečanom su se otvaranju pojatile i nove mogućnosti suradnje i razmjene tijekom susreta profesorskog zbora Sophia-e s rektorima nekih od fakulteta koji su dodijelili Chiari Lubich počasne doktorate, a to su: Sacred Heart University iz Fairfield Connecticut (USA), Liverpool Hope University (Velika Britanija), Katoličko sveučilište Cecilio Acosta iz Maracaiba (Venezuela); Papinsko sveučilište svetog Tome iz Manile (Filipine), Institut Claretianum Papinskog lateranskog

Otvorenje sveučilišta Sophia predstavlja ostvarenje velikog sna Chiare Lubich, brižno čuvanog u njenom srcu još od '60-tih godina. Taj je san u njoj bio hranjen svijeću da karizma koju joj je Duh Sveti darovao, sadrži baštinu takvog Svjetla, da će se jednog dana morati izraziti u nauku, u novoj misaonoj školi.

(2) arhiv C.R.

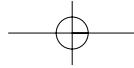
"kvalificirana akademska institucija osobito prikladna da odgovori na potrebu novog humanizma".

Prvi protagonisti ove nove kulturne inicijative su studenti. Benedicte Ingalete Batabana iz Konga diplomirala je filozofiju. Ona se u ime studenata obratila skupu rekavši među ostalim: "Transdisciplinarnost i interkulturna dinamika Sophie su odgovor na moje najdublje potrebe. Život utemeljen na uzajamnoj ljubavi potreban je 'humus' za studij koji postaje mjesto većeg nadahnuća koje dovodi do novih shvaćanja. Svjesni smo da ćemo živeći ovaj novi humanizam procvao iz

sveučilišta u Rimu. Zajedničko zalaganje sastoji se u promoviranju razmjene i neformalnih, ali stalnih susreta prijatelja Sophie, kako su se nazvali rektori. Slijedio je trenutak razmjene dojmova s oko 50 sveučilišnih profesora prisutnih na otvaranju, zaključen dogоворom o raznim oblicima suradnje, kao i zalaganjem da postanu živa i efikasna prisutnost mudrosti u svojim sveučilišnim centrima, što je u zaključnoj riječi zaželjela dokonce-larka Maria Voce.

Na svečanom otvaranju u Loppianu bila je i skupina kvalificiranih predstavnika iz Hrvatske.

Prvi protagonisti ove nove kulturne inicijative su studenti.

U ŽARIŠTU

Enciklika

Humanae Vitae objašnjava što je ljudska ljubav, osobito bračna ljubav, koja zahvaća osobu u njezinoj cjelini, u njezinoj tjelesnoj i duhovnoj dimenziji

Cim je izašla, pobudila je val polemika, nazvali su je Enciklikom protiv pilule. Osamljenost pape Pavla VI. kad ju je objavio već pripada povijesti. Pa ipak, onome tko slobodne i mirne savjesti čita encikliku Humanae Vitae (HV), ona se pokazuje proročkom kao nikad.

Povodom četrdesete obljetnice njezina objavlјivanja u Zadru je od 28. do 30. studenoga održan međunarodni Kongres pod naslovom "Humanae Vitae za sva vremena: ljudska spolnost življena u

LJEPOTA bračne ljubavi

Međunarodni kongres u Zadru: prihvaćanje, prirodne metode, volja za zajedničkim ostvarenjem. Govori Elena Giacchi, stručnjak za plodnost.

**Neven
Novak**

velikodušnosti i razboritosti".

Sudionicima Kongresa poruku je uputio papa Bendikt XVI. U njoj podsjeća da je ključni pojam za razumijevanje Enciklike i shvaćanja njezine središnje poruke riječ ljubav. "Zapravo, ženidbeni poziv, kao i specifični put svetosti koji iz njega proizlazi, temelji se na ljubavi supružnika. Prokreativna bračna ljubav, otvorena rađanju djece u uzajamnom nesebičnom darivanju muža i žene, ne samo da nalikuje nego i sudjeluje u stvaralačkoj Božjoj ljubavi, koja se konkretno priopćuje dozivajući u život ljudske osobe. Isključiti ovu komunikativnu dimenziju posredstvom djelovanja koje prijeći prokreaciju značilo bi poricati intimnu prirodu supružničke ljubavi", napisao je Papa.

Pred oko 200 sudionika izlagali su hrvatski i talijanski stručnjaci. Kongres, dar Crkve svim ljudima dobre volje koji osluškuju svoju savjest, žele život i odgovorno živjeti roditeljstvo pružio je niz

dragocjenih informacija, novih spoznaja i stvorio podlogu za osmišljavanje projekata i standardizirani sustav promicanja i podučavanja PPO-a u Hrvatskoj.

O tome razgovaramo sa sudionicom Kongresa u Zadru prof. dr. sc. Elenom Giacchi, ginekologinjom, koordinatoricom Centra za studij i istraživanje prirodne regulacije plodnosti rimskoga Katoličkog sveučilišta Sacro Cuore i predsjednicom Talijanske konfederacije centara za prirodnu regulaciju plodnosti.

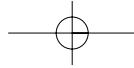
Još prije četrdeset godina vodile su se polemike oko ove enciklike. Zašto nas danas HV može još zanimati?

Da bismo iznova otkrili značenje ljubavi i rađanja života. HV nije, kako je predstavljaju mediji, niz pravila i zabrana za kontrolu rađanja. Ona jednostavno objašnjava što je ljudska ljubav, osobito bračna ljubav, koja zahvaća osobu u njezinoj cjelini, u njezinoj tjelesnoj i duhovnoj dimenziji. U

tom smislu HV označava bračnu ljubav kao potpuni dar između muškarca i žene, bez rezerva, isključiv i plodan.

Nisu li to suviše visoke težnje obzirom na svakodnevni život bračnoga para?

To su duboke potrebe, svojstvene svakoj osobi. Želja da budemo prihvaćeni i ljubljeni onaki kakvi jesmo može biti polazište da naučimo prihvati drugoga onakvog kakav je, u njegovoj različitosti i originalnosti. Znati preuzeti inicijativu u ljubavi, ući u senzibilnost drugoga, bez samosažaljevanja. Odatle nastaju druge značajke kao što je isključivost i vjernost, koje ne znače samo neizdaju, nego graditi iz dana u dan ljubav koja raste i obnavlja se. To je vjernost, pa i sa sviješću da se raste zajedno, grijšeći i iznova započinjući, bez očekivanja da ćemo promijeniti drugoga kako bi on možda dostigao moj model idealnog partnera.

Je li to ono što par čini jakim?

Tako je! Ako postoji prihvatanje, cjelovitost i isključivost, osoba postaje obogaćena drugim, doživljava klicu novoga života u sebi. Prirodna posljedica toga je prenošenje života. Tu treba promišljati o još jednom aspektu: ljubav je plodna iako postoje biološki problemi u rađanju djeteta.

Može li se osjećati potpunost koju daju djeca i kad ih nema?

Da, iz uzajamnog prihvatanja rađa se sposobnost para da primi dijete, iako ga nije rodio, te poticaj da se otvori plodnosti svoje ljubavi prelijevajući je u društveno zalažanje. Treba promišljati i o jeziku: uobičajen je izraz "imati dijete", ali morali bismo naučiti reći "prihvati dijete".

Kad predajem studentima, prije obrađivanja znanstvenih aspekata i dijagnostičkih metoda plodnosti, nastojim obratiti pozornost na značenje rađanja i prihvatanja djeteta. Prirodne metode nisu kontracepcija sredstva, one supružnicima nude

(2) arhiv C.N.

POSVEMAŠNJA, VJERNA I PLODNA

Bračna ljubav, prema Humanae Vitae, "nije puki nagon naravi ili osjećaja, nego je također i u prvom redu čin slobodne volje, koji ide za tim, da se u radostima i bolima svakidašnjeg života ne samo održi nego i da raste, tako da bračni drugovi postanu jedno srce i jedna duša i da zajednički postignu svoje ljudsko savršenstvo. Ona je, nadalje, *posvemašnja ljubav*, tj. sasvim osebujan oblik osobnog prijateljstva u kojem bračni drugovi nesebično među sobom dijele svaku stvar, bez ikakvih nepravednih izuzetaka ili nastojanja kako bi samo sebi ugodili."

Enciklika nastavlja: "To je također *vjerna i isključiva ljubav* do smrti. Doista tako shvaćaju ljubav zaručnici u dan kada se slobodno i potpuno svjesno povezuju bračnim vezom. Ova vjernost može ponekad biti teška, ali (...) iz nje, kao iz vrela, istječe duboka i trajna sreća."

Bračna je ljubav, najzad, *plodna ljubav* koja se ne iscrpljuje u zajedništvu bračnih drugova, nego je usmjerena prema tome da se nastavlja budeći nove živote."

mogućnost da u ciklusu žene prepoznaju vrijeme plodnosti, tj. kada je moguće začeće. To pridonosi otkrivanju plodnosti kao dragocjenog dara koji treba sačuvati i nudi mogućnost svjesnog i odgovornog otvaranja prenošenju života. Praktički, to je jasan stil života koji se u životu para ostvaruje odabirom prirodnih metoda.

Nisu li prirodne metode samo za uvjerenje katolike?

Ne, one su za sve, i za nevjernike, jer pomažu odgovoriti na pitanje koje svaki muškarac ili žena sebi postavlja: što za nas znači dijete? Što spolni odnos izražava u životu nas kao bračnoga para? Jasno, ove odgovore mogu tražiti i oni koji ne koriste prirodne metode, ali one su velika pomoć da ih nađemo.

Često se kaže da je neposredni osobni užitak jedini način da se stigne do sreće...

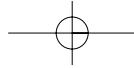
Šprotno, neprestano traženje neposrednog zadovoljstva često je izraz nezadovoljstva. Međutim, ne treba se zadovoljiti neposrednim, nego otkrivati radost u tome da iz dana u dan gradimo odnos s drugim, uporno i s voljom. U raznim aspektima našega života nismo uvijek jednako dosljedni: borimo se za neki cilj na sportskim natjecanjima, ili stvaramo karijeru, iako to ponekad traži ogromne žrtve. No sa zadovoljstvom da smo u to uložili sebe i ostvarili se. Međutim, zalažanje za odnos bračnoga para često se uzima kao nešto već sigurno i ne teži se tome kao važnom cilju.

Ovi su godina mnogi bračni parovi prihvatali poruku enciklike, živeći je u svom bračnom odnosu i u obitelji. U Italiji postoji mreža centara za poučavanje s oko tisuću aktivnih nastavnika čiju profesionalnost jamči nacionalna konfederacija. □

Elena Giacchi,
s kojom smo
vodili razgovor

Prirodne metode pomažu odgovoriti na pitanje koje svaki muškarac ili žena sebi postavlja: što za nas znači dijete? Što spolni odnos izražava u životu nas kao bračnoga para?

AKTUALNO

O NASILJU I AGRESIVNOSTI djece i mladih

Riječ kardinala Josipa Bozanića na susretu s ravnateljima predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova Karlovačke županije, 27. studenoga 2008.

kardinal
Josip
Bozanić

(...) Edan od izazova pred kojim se nalazi škola, ali i cijelo hrvatsko društvo, jest pojava devijantnog i autodestruktivnog ponašanja djece i mladih. Takvo stanje izaziva ozbiljnu zabrinutost i preispitivanje odgovornosti svih čimbenika u društvu. Nitko ne bi smio biti ravnodušan pred porastom nasilja i agresivnog ponašanja čiji su protagonisti i žrtve djece i mladi. Svi smo pozvani na preispitivanje vlastitog angažmana u sprječavanju neželjenih ponašanja. Trebali bismo se ozbiljno zapitati: jesmo li iskoristili sve mogućnosti kako bismo djeci i mladima omogućili sretno odrastanje, ponudili im nadu, smisao, radost i životni optimizam. (...)

Naime, nasilju starijih prema mlađima pridružilo se nasilje među učenicima, i – posebice – nasilje prema nastavnicima, profesorima i odgojiteljima koji su zbog navodne zaštite prava učenika često bespomoćni, jer se u takvoj vrsti prava i sloboda ne može ugnijezditi autoritet koji izražava istinske vrijednosti.

Logika nasilja rado se služi prostorom medija i tamo se manifestira kao nasilje neistinom, nasilje slikom i zvukom. Nasilje se seli i na ulice, u promet, u svakidašnji govor... A ljudi se privikavaju; to im postaje redovitim".

Zabrinjavajući su podaci prema kojima je u Hrvatskoj 2007. godine zabilježeno 907 kaznenih djela koja su počinila djeца mlađa od 14 godina, a maloljetnici između 14. i 18. godine počinili su 4.068 kaznenih djela. Još strašniji je podatak da se tijekom 2007. godine ubilo 19 maloljetnika, a 46 ih je pokušalo samoubojstvo.

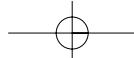
Činjenica je da se današnja dječa i mladi puno ranije suočavaju s temeljnim životnim pitanjima, puno ranije eksperimentiraju i žive određena iskusstava koja su u prošlosti bila pridržana odraslima. Nemoćni pozitivno odreagirati na životne situacije i suočiti se s problemima, upadaju u depresiju, nesigurnost, strah, bezvoljnost. Ako je čovjeku uskraćeno iskustvo doma, bliskosti, prijateljstva, u njemu se rada strah.

Gdje su korijeni nasilja, agresivnosti, devijantnog ponašanja? Traženje i ostvarivanje vlastitoga

boljatka, pod svaku cijenu u svjetlu vlastitih prohtjeva, logika je koja prethodi nasilju u nastojanju da se prevlada nad drugim i ovlađa drugima sve do ponižavanja. To se događa polazeći od obitelji, susjedstva, preko društvenih subjekata, sve do opravdavanja nasilja na međunarodnoj razini u odnosu prema drugim civilizacijama i kulturama. (...)

Nasilje se događa u trenutcima izbora pogrešnih kriterija. Onaj tko ne uoči ljubav i ne poznaje dužnosti i odgovornosti a zahtijeva samo svoja prava, koja su tko zna na čemu utemeljena, te radi toga poseže za bilo kojom vrstom nasilja, izabire smrt. Korijen nasilja i bolesne moći jest ispraznost koja traži vlastito uzdizanje i stvaranje prividne slike veličine. Tomu se idolu žrtvuju i najsvetiji osjećaji, vrijednost dane riječi u dogоворима, iskrenost i poštenje u susretu s istinom.

Vrijeme je za ozbiljno suočavanje s uzrocima takvih pogubnih pojava i to na nacionalnoj razini. Moramo se upitati: Tko se danas bavi s djecom? Čija su briga? Tko prati djecu i mlađe u njihovom odrastanju, u njihovom suočavanju sa surovom životnom stvarnošću, koju doživljavaju u vlastitoj obitelji, u školi, na ulici, u medijima? S kim dijete to može podijeliti, s kim razgovarati?

Osobi koja odrasta i priprema se za preuzimanje odgovornosti u društvu, potrebno je jasno orijentacijsko uporište – kompas – u protivnom, izgubit će se.

Brojna razbojstva i ubojstva dogodila su se u školama i prostorima oko škola. Sve to ukazuje na nužnost preispitivanja zadaća škole u odgoju i obrazovanju djece. Općenito, suvremeno društvo, pa tako i hrvatsko, želi se afirmirati ponajprije kao društvo kompetencija i znanja. Na taj se način šalje jasna poruka što se očekuje od budućih generacija: da budu depoziti znanja, informacija, kompetencija i vještina. Je li to dovoljno? Je li škola zaista samo laboratorij znanja, vještina i informacija? Ako škola želi opravdati svoju povijesno-tradicijsku ulogu (prenositeljica znanja i vrijednosti) onda bi ozbiljno trebala preispitati sadašnju ulogu u očuvanje mladih generacija. A to znači da cijelokupna aktivnost škole bude usmjerena na promicanje cijelovitog razvoja učenika.

Cijelokupno društvo mora preuzeti svoj dio odgovornosti za odgoj i obrazovanje djece, pomoći roditeljima u stjecanju stručno-pedagoških znanja i odgojnih kompetencija. Premalo se ulaže u osposobljavanje mladih za odgovorno roditeljstvo. Suradnja između obitelji i škole uključuje pravo roditelja na izražavanje svog mišljenja, koriš-

tenje prava pritiska na ustanovu kako bi ona modificirala svoje postupke, programe i metode neprihvatljive roditeljima. Škola mora voditi računa da dijete dolazi s određenim vrijednosnim usmjerenjima koja su mu usadili roditelji i da oni s pravom očekuju da se njihovo dijete u tom smjeru razvija i odgaja. Konsenzus roditelja je posebno važan u onim osjetljivijim dimenzijama odgoja, kao što je religiozni i moralni od-

aktualna školska reforma u Hrvatskoj. Od škole se očekuje promišljanje o vrijednostima i djelovanje u skladu sa zajednički usuglašenim društveno-kulturnim vrijednostima i odgojno-obrazovnim ciljevima. Koje vrijednote želi promicati hrvatski školski odgojno-obrazovni sustav?

U aktualnim europskim integracijskim i globalizacijskim procesima važno je očuvati vlastite tradicionalne, nacionalne i druge

(2) arhiv C.N.

goj. Nužno je, dakle, njegovati i razvijati partnerstvo između obitelji i škole kako ne bi došlo do raskoraka između odgojnog prava obitelji i odgojno-obrazovnih zadaća škole.

Učinkovit odgovor na nasilje i devijantno ponašanje treba tražiti u promicanju odgoja i obrazovanje koje će biti vrijednosno usmjereno. (...) Obezvrjeđujući vrijednote, sam odgoj gubi smisao. Bez jasne svrhe i vrijednosti odgojna djelatnost, naime, postaje bez perspektive, dezorientirana i nemoćna.

(...) Odgoj i obrazovanje ima aktivnu ulogu u stvaranju određenog tipa društva. Važno je stoga koje vrijednote podupire

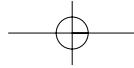
posebnosti i vrijednote. (...) Imajući u vidu hrvatsku pedagoško-vrijednosnu baštinu, odgojno-obrazovni sustav trebao bi se opredijeliti za cjeloviti razvoj osobe, za očuvanje nacionalne baštine u proeuropskoj opredijeljenosti. (...)

S ciljem promicanja europske dimenzije potrebno je odgajati za otvorenost i dijalog s drugim i drugačijim, za pluralizam kulture i religije. Ali ne izgubiti iz vida da samo svijest o vlastitome identitetu, nacionalnom i vjerskom, o značenju vlastite povijesti i kulture omogućuje prepoznavanje i prihvaćanje različitosti. (...)

Nasilje i agresivnost mladih tema je koncerta i radionica glazbene skupine Gen Rosso koja će u svibnju nastupiti na Kristfestu u Osijeku te u Splitu.

Na slici: Gen Rosso u mjuziklu Streetlight

(Izvor: IKA)

DUHOVOST JEDINSTVA

Onaj koji se želi založiti na putu izmirenja dužan je živjeti riječi Evandelja, jednu po jednu, kako bi reevangelizirao svoj način razmišljanja, gledanja, ljubavi.

Ako se mi kršćani danas osvrnemo na našu dvo-tisućljetu povijest, osobito na povijest drugog tisućljeća, ne možemo a da se ne rastužimo zbog niza nesporazuma, svađa, borba, koje su pokidale cjelovitu Isusovu tuniku, Njegovu Crkvu.

Tko je za to kriv? Sigurno, povjesne, kulturne, političke, geografske, društvene i druge okolnosti. Ali i pomanjkanje tipičnog vezivnog elementa među kršćanima, a to je ljubav.

Da bismo danas mogli popraviti to veliko zlo, da bismo crpili snagu za novi početak, trebamo usmjeriti pogled na početke naše zajedničke vjere i veliku objavu kršćanskog otajstva – Boga Ljubav.

U današnje se vrijeme upravo Bog Ljubav treba opet objaviti našim srcima, pojedincima i Crkvi kojoj pripadamo.

Nadasve svakome od nas. Kako možemo misliti da ćemo moći ljubiti druge u cilju pomirenja, ako se ne osjećamo duboko ljubljeni? Ako u svima nama kršćanima nije živa sigurnost da nas Bog ljubi?

No ako vjerom i shvaćamo da je Bog Ljubav, često to zaboravljamo i živimo kao da smo sami na ovom svijetu, kao da ne postoji Otac koji nas slijedi u svemu; koji broji čak i vlasi na našoj glavi, stoga zna sve o nama; koji sve usmjerava na naše dobro: ono dobro koje činimo, pa i zlo koje On dopušta.

Da bismo plodonosno zaživjeli duhovnost pomirenja, potrebno je da u današnjem svijetu i u Crkvi čvrstim uvjerenjem i u istini ponovimo kao naše riječi evanđelista Ivana: "I mi smo povjerovali u Ljubav". (1Iv 4,16)

Ali On nas ne ljubi samo kao pojedine kršćane, ljubi nas i kao Crkvu. Ljubi Crkvu ukoliko je kroz povijest ispunjala Božji naum nad sobom. No veličina je

EKUMENSKA duhovnost

Iz izlaganja Chiare Lubich na Drugoj europskoj ekumenskoj skupštini u Grazu 23. lipnja 1997.

Božjeg milosrđa u tome što je ljubi i ukoliko nije odgovorila na njegov naum – budući da s u se kršćani podijelili – ako oni sada traže puno zajedništvo u božanskoj volji.

Po tom utješnom uvjerenju, uzdajući se u Onoga koji iz zla izvlači dobro, Ivan Pavao II. je na pitanje: "Zašto je Duh Sveti dopustio sve te podjele?" – priznavši da ih je dopustio zbog naših grijeha – dodao: "Nije li moguće (...) da su podjele bile put koji vodi Crkvu otkriću mnogovrsnog bogatstva sadržanog u Kristovu Evanđelju i Njegovu otkupljenu? Možda sva ta bogatstva drugačije ne bi došla do izražaja..."¹

Vjera u Boga koji je Ljubav, za nas i za cijelu Crkvu, jest polazište.

Ali ako nas Bog ljubi, mi ne možemo ostati nepomični pred tolikom božanskom naklonosću. Kao prava djeca moramo uzvratiti

na Njegovu ljubav, opet kao pojedinci i kao Crkva.

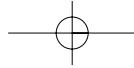
Kao pojedinci, ponašajući se poput Isusa, želeći Božju volju umjesto našu. Ponavlјajući i mi: "Jelo je moje vršiti volju Oca mojega" (Iv 4, 34). Onu božansku volju koja je zapisana u Svetom pismu, osobito u Novom zavjetu.

Onaj koji se želi založiti na putu izmirenja dužan je živjeti riječi Evandelja, jednu po jednu, kako bi reevangelizirao svoj način razmišljanja, gledanja, ljubavi. To je stup moguće ekumenske duhovnosti.

"Što više kršćani budu živjeli Riječ, ona će ih činiti sličnima Isusu, a time sličnijima i ujedinjenijima međusobno", govorio je kardinal Bea.

Sve riječi Svetoga Pisma, osobito Novoga zavjeta, kršćani trebaju usvojiti, a posebno

**Chiara
Lubich**

bratsku ljubav u kojoj je sažet sav zakon i proroci.

Pravi krščanin pomirenja je samo onaj tko zna ljubiti druge Božjom ljubavlju, koja pokazuje Krista u svakome, koja je usmjerena svima (Isus je umro za sav ljudski rod), koja uvijek uzima inicijativu; ona ljubav koja potiče da ljubimo drugoga kao samoga sebe, koja se poistovjećuje s braćom i sestrama: u bolima i u radostima.

Potrebno je da i Crkve ljube takvom ljubavlju.

"Da ljubav kojom si ti mene ljubio bude u njima - i ja u njima" (Iv 17, 26), molio je Isus. A mi smo tako spremni zaboraviti Njegovu oporučku, sablazniti svijet našim podjelama, svijet koji smo mu trebali osvojiti.

Svaka se Crkva kroz stoljeća na neki način skamenila u samoj sebi zbog vala ravnodušnosti, nerazumijevanja, pa čak i uzajamne mržnje. Zato je u svakoj potrebna dodatna ljubav; štoviše, kršćanstvo bi trebala preplaviti bujica ljubavi.

Ljubav i uzajamna ljubav među kršćanima i među Crkvama. Ona ljubav koja vodi k tome da se sve daje u zajedništvo i tako svaka postane dar za drugu, tako da se u Crkvi budućnosti može predviđeti samo jedna istina, ali izražena na različite načine, promatrana iz različitih kutova, uljepšana različitim tumačenjima.

U knjizi *Prijeći prag nade* Ivan Pavao II. piše: "Potrebno je da ljudski rod dostigne jedinstvo putem mnogostrukosti, da se nauči sabrati u jednoj Crkvi, a u različitosti razmišljanja i djelovanja, kultura i civilizacija".

Neće ova ili ona Crkva morati "nestati" (čega se ponekad boje), već će se svaka iznova roditi u jedinstvu.

Živjeti u takvoj Crkvi u punom zajedništvu bit će nešto predivno, zadviljujuće poput čuda koje će

privući pozornost i zanimanje cijelog svijeta.

Ali uzajamna ljubav je doista evanđeoska, stoga vrijedna, ako se prakticira u mjeri koju je želio Isus: "Ljubite jedni druge – rekao je – kao što sam ja vas ljubio! Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje". (Iv 15, 12-13)

Ali kako je Isus umro?

U svojoj muci i smrti On nije trpio samo agoniju u Maslinskom vrtu, bičevanje, krunjenje trnovom krunom, razapinjanje na križ, nego i vrhunac svoje boli koju je izrazio u vapaju: "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?" (Mt 27, 46). Teolozi i mistici ističu da je ta patnja bila

ljenost Njega-Boga od Boga, osjetivši se napuštenim od Oca.

Ali Isus je, prepustivši se Ocu ("Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!" Lk 23, 46), nadvladao tu neizmjernu bol i tako vratio čovječanstvo u krilo Očeva i u uzajamni zagrljaj.

Ako je tako, neće nam biti teško upravo u Njemu vidjeti najsjajniju zvijezdu koja će osvjetljavati ekumeniski put; biser koji treba otkriti da donese veliki rod.

Ekumenska će duhovnost biti plodna onoliko koliko oni koji je žive vide u Isusu raspetom i napuštenom koji se prepušta Ocu, ključ za razumijevanje svakog nejedinstva i za ponovno uspostavljanje jedinstva.

Svaka se Crkva kroz stoljeća na neki način skamenila u samoj sebi zbog vala ravnodušnosti, nerazumijevanja, pa čak i uzajamne mržnje. Zato je u svakoj potrebna dodatna ljubav; štoviše, kršćanstvo bi trebala preplaviti bujica ljubavi. Ljubav i uzajamna ljubav među kršćanima i među Crkvama.

(2) arhiv C.N.

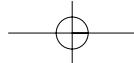
njegova najveća kušnja, njegova najcrnja tama.

U cilju izgradnje punog zajedništva u uzajamnoj ljubavi danas je potrebno razmatrati tu Isusovu bol i ogledati se u njoj. To je i razumljivo.

Ako je Isus bio pozvan riješiti svijet grijeha i potom podjelu ljudi udaljenih od Boga i razjedinjenih međusobno, to svoje poslanje mogao je izvršiti samo doživjevši u sebi najveću odijeljenost: odije-

Za istinski ekumenizam potrebno su srca dirnuta Njime, koja ne bježe od Njega, već ga razumiju, ljube, izabiru i znaju vidjeti Njegovo božansko lice u svakom nejedinstvu koje susreću; i u Njemu pronaći svjetlo i snagu da se ne zaustave na traumi, na projektu podjele, nego da je uvijek nadilaze i nađu rješenje, svako moguće rješenje. □

1 Ivan Pavao II., *Prijeći prag nade*

TRENDovi

Vremena označena dvojicom 'kršćanstvo – da ili ne' izgleda da su već daleko iza nas, daleke su ideologije, teorijsko sučeljavanje, rasprave značajne za prošlo vrijeme, nekad dobro a nekad zlo, no vrijeme u kojem su ljudi razmišljali. Danas postoji trend da se ne razmišlja, ili da se kaže ono što se misli, iako se ne misli ono što se kaže. Jer podrazumijeva se da ako želimo činiti sve što hoćemo – a to je navodna sloboda – dovoljni su novac i tehnika. A da bismo imali i jedno i drugo, ako već nismo među onim malobrojnim sretnicima, treba se latiti posla od jutra do mraka, a navečer to

ČEMU SLUŽI KRŠĆANSTVO u 2009. godini?

Nijedan nadomjestak ne može zauzeti mjesto one veze između istine i ljubavi koja označava kršćansku kulturu i duhovnost

Giovanni Casoli

nadoknaditi gledanjem televizije do kasno u noć – pa makar bila riječ o otrovnom otpadu – i drugom zabavom, koliko i kako se može. Ima li vremena za nešto drugačije? Nema. Čemu služi religija, čemu je još potrebno kršćanstvo? Da komplikira život, da stvara dodatne probleme?

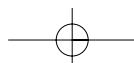
Mnogi su, naime, danas uvjereni da je bolje ne imati vjere kako bi se izbjegle svađe i ratovi, nesnošljivost te duhovne namjere i nametanje. No to još i nije najopasniji antikršćanski govor. Postoji i razmišljanje da je dobro koje je kršćanstvo dalo više ili manje već prodrlo u društvenu svijest: solidarnost,

velikodušnost, skrb za ostarele, bolesne, djecu (Marx je govorio – jedino priznanje kršćanstvu – da nas je ono naučilo voljeti djecu), dostojanstvo osobe. A ostalo: vjera u uskrsnuće Kristovo, posljednji sud, pakao, raj, može se mirno odstraniti jer to je povijesno-kulturalni ostatak, ili u najboljem slučaju osobno mišljenje koje treba poštovati, ali je isto toliko zanemarujuće.

Upravo na taj način zajedno žive osjećaji za pravednost i radikalni egoizmi svake vrste, ljubav prema djeci i pobačaj, uzdizanje ljubavi i svaka vrsta razuzdanosti, snošljivost i ravnodušnost. Sve to u velikom

moru nihilističkog relativizma. Ta su proturječja utemeljena na nemoćnoj iluziji da se kršćanska baština može podijeliti na dva dijela: kulturni dio, ponuđen u samoposluzi, i duhovno-znanstveni dio koji treba brižljivo odbaciti, zanemariti ili relativizirati.

Ovaj veliki povijesni fenomen treba ipak promatrati u složnosti njegova proturječja koje sadrži isprepleteno i dobro i zlo. Dobro koje i nehotično postoji jest u odbacivanju doktrinarizma – nauk je potreban ali doktrinarizam je njegova rak rana – po životnom nagonu koji vodi vjernike i nevjernike da odbacuju svaku istinu koja ostaje

apstraktna, koja se ne utjelovljuje (a kršćanstvo je ili Utjelovljenje ili ne postoji). Zlo isto tako postoji i uništavajuće je, a sastoji se u relativiziranju i minimiziranju ili upravo poništavanju objavljene i utjelovljene istine, tj. u odbijanju samoga Boga, a to je mnogo više od negiranja. 'Konkretnе' istine, ali bez Istine.

Ukratko, želi se društvo bez Boga i s dopuštenjem da se radi sve po vlastitoj udobnosti: u ime prava tijela, ali protiv utjelovljene istine, upravo dok se traži da svaka istina bude utjelovljena a ne apstraktna. Ali tijelo bez istine je slijepo, kao što je istina bez tijela prazna. Dva se proturječja spajaju i objašnjavaju sve ostale koji iz njih proizlaze. Ako se kršćanski zahtjev da se poveže istina i tijelo nepažnjom odrekne istine, okreće se protiv kršćanstva, protiv sebe i neizbjježno je određen za apstrakciju od koje pati svaka ideologija; apstrakciju koja vodi ništavili jer od osoba čini obrasce, a to znači stvari koje se može instrumentalizirati.

Nadalje, da bi bilo potpuno nekršćansko ili post-kršćansko, društvo je skljono postati suvremenog tiransko, tj. samo formalno demokratsko, potpuno materijalističko i klasno (realno a ne pravno), kolektivističko u tržišnom smislu. Te se značajke nalaze obilno posijane, kako na Iстоку tako i na Zapadu, i pokazuju samo to kako je skretanjima na desno i na lijevo zajednički nihilizam koji se nalazi u njihovoј osnovi.

Čemu služi kršćanstvo? Mislim da sada to možemo početi nazirati. Nijedna tolerancija (tj. ljubav bez istine), nijedno sažaljenje (tj. ljubav bez pravednosti) ne mogu dati krajnji smisao životu. I sveti Pavao ustraže u tome kad u, veličanstvenom i toliko puta citiranim ali tako malo shvaćenom, ulomku o ljubavi kaže da se mogu dati sva dobra pa i vlastito tijelo bez ljubavi, ali to ništa ne vrijedi. Dati sve može ništa ne vrijediti. Zašto ako ne zato što je Ljubav sam Bog, kako je to objavljeno u prvoj poslanici svetog Ivana. On je *stvarnost stvaranja-utjelovljenja-muke-smrti-uskrsnuća* koja čini istinskim i punim svako postojanje,

usmjereni makar i nesvesno Njemu. Nije dovoljan više ili manje realan i operativan altruizam da bi se osvijetlio smisao i sudbina življenja, utoliko manje u jednom fragmentiranom i centrifugiranom društvu iskorijenjenosti i avanturističkog preživljavanja, uz svakodnevne borbe i zasjede.

Istina je da će Bog sabrati sve dobro učinjeno kroz povijest, učiniti će blaženima sve ljude dobre volje. No ostaje istina i to da možemo dati sve svoje bogatstvo pa i sami sebe, a ne imati ljubavi: to je sablažnjiva radikalna istina kršćanstva. Jer ljubav koja se svemu nada, sve vjeruje, sve podnosi i ne traži svoju korist, je Bog, On postoji samo ako djelujemo s Njim i kao On.

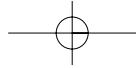
Možemo i odbaciti Boga, naravno, možemo misliti da smo samodostatni. Postoji čak i ta sloboda – koja je najtragičnija, kao što je onaj tko umire od žeđi slobodan odbiti vodu. Ali to nije dobar posao.

Iz ove perspektive, koja nadalazi pitanje jesmo li dobri ili zli i bogati ili siromašni, može se naslutiti, ali i razumjeti čemu služi kršćanstvo u 2009. □

Želi se društvo bez Boga i s dopuštenjem da se radi sve po vlastitoj udobnosti: u ime prava tijela, ali protiv utjelovljene istine, upravo dok se traži da svaka istina bude utjelovljena a ne apstraktna. Ali tijelo bez istine je slijepo, kao što je istina bez tijela prazna. Dva se proturječja spajaju i objašnjavaju sve ostale koji iz njih proizlaze.

(2) arhiv C.N.

SVIJET MLADIH

*Bianca sa
zatvorenicima
na proslavi
rođendana
u zatvoru
njezina grada*

ROĐENDAN iza rešetaka

**Bianca
Branca
Leao**

Približavao se moj 24. rođendan. Želeći učiniti nešto drugačije od uobičajene proslave s prijateljima, upitala sam se zar ne bi bilo ljepše podijeliti te trenutke s nekim tko ne može sebi priuštiti ni običnu tortu. U tom me je trenutku srce potaklo na pomoć originalnu ideju: proslaviti rođendan u zatvoru mojega grada. To je doista bilo mjesto gdje mnogi nisu imali nikoga tko bi ih se sjetio. Već sam počela zamišljati prizor...

Potaknuta oduševljenjem, uspjela sam doći do ravnatelja zatvora. Prvi put sam zakoraknula na slično mjesto i bila sam malo preplašena. On me saslušao prilično iznenađen, obećavši mi da će moju molbu proslijediti pravoj osobi. Iščekivanje je trajalo pet dana, nakon čega su mi sa žaljenjem javili da ne mogu udovoljiti mojoj molbi.

No nisam se željela predati, pa sam o tom mojem planu govorila kolegici s fakulteta, zauzetoj u pastoralu zatvorenika. Nakon nekoliko dana rekla mi je da je moguće! I ne samo to! Njezina

prijateljica volonterka našla je svećenika koji će slaviti misu za nas i za zatvorenike koji to žele.

Tako sam na moj rođendan došla u zatvor sa svim što je potrebno za slavlje. Sa mnom je bio Cezar, prijatelj koji je imao rođendan istoga dana i kojemu se svidjela moja ideja.

U ulaznoj prostoriji jedan je agent kontrolirao tortu, kolače i pića. I nas je pretresao. Potom nas je odveo na odjel i predao

zatvoreniku zaduženom da pomogne kolegama izaći iz ćelija na tzv. "kupanje u suncu". Obavijestio ih je o našem posjetu, a u međuvremenu nam se pridružila i Marina, volonterka u pastoralu zatvorenika.

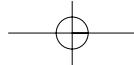
S određenim sam nemirom primijetila da su se policaci koji su nas pratili prije ulaza zastavili. Kasnije sam saznala i zašto. Dobili su prijetnje smrću i za njih je bio rizik pratiti nas na taj odjel.

Pogled na taj bijedni i mračni okoliš nije bio nimalo ohrabrujući: bili smo sami a oko nas više od osamdeset ljudi koji su na savjesti imali tko zna kakva kaznena djela.

No nisam imala vremena za razmišljanje. Brzo smo stigli na mjesto gdje nas je čekala mala skupina zatvorenika i svećenik koji se upravo pripremao za misu. Tada nas je Marina predstavila i pojasnila što nas je potaklo da dođemo.

Neki od njih djelovali su poput nevinih dječačića. Jedan od njih, koji mora da je bio šef, želeći nas umiriti rekao je da nam se ništa loše neće dogoditi.

Potom je izrazio zahvalnost svih što smo se sjetili da postoje ljudi u zatvoru i da su i oni ljudska stvorenja.

Započelo je misno slavlje. Toga dana čitao se ulomak iz Evandelja o dobrom razbojniku. Nakon čitanja Evandelja, rekla sam nešto o mom životnom iskustvu, dodavši da sam zajedno s mnogim drugima prihvatile Zlatno pravilo kao pravilo mojega života, a ono poziva da činimo drugima što želimo da drugi nama učine, što i oni, tamo gdje izdržavaju kaznu, mogu provesti u praksi. Kad je misa završila, jedan od zatvorenika mi se približio i rekao mi da ako je dobar razbojnik otišao u raj, i za njih ima nade i da na kraju krajeva samo Bog poznaće dubine svakog ljudskog srca. Nakon toga smo otpjevali nekoliko pjesama i podijelili kolače i piće.

Jedan mladi zatvorenik koji je imao rođendan petnaestak dana ranije povjerio mi je da mu nikad u životu nitko nije ponudio tortu. Govoreći malo s jednim, malo s drugim, primjetila sam da su jako potišteni jer ne vide budućnost. Dani su im prolazili u tromosti a izlazili su samo na "kupanje u suncu", gdje je bilo zagušljivo od velike vrućine. Neki su se tužili da ih nikad nije posjetio svećenik, dok su mnogi od njih osjećali žeđ za Bogom.

Prije nego smo se rastali svatko mi je došao zahvaliti i reći mi da me smatra sestrom. Nisu mi prestali jamčiti da se tu nemam čega bojati.

U meni je ostala radost zbog tako posebnog dana. Zalagat ću se i dalje da se i drugi sjete onih koji trpe i iskazuju im solidarnost. Doista je vrijedilo poslušati što mi je srce govorilo.

NAJLJEPŠA melodija

Studentica sam ekonomije i jako volim glazbu jer me ispunja i u njoj otkrivam mnoge načine izražavanja.

Upravo svirajući gitaru susrela sam se s mladima koji su u Evandelju otkrivali pravilo svog djelovanja i življenja. Odjednom su se preda mnom otvarala nova obzorja. Snažno sam doživjela da je Bog Ljubav, da nije daleko, nepokretan i nedostupan. On me ljubi osobno i ta istina počela je davati mojim danima novi sjaj. Preplavila me nova vjera da su svi radosni i tužni trenuci moga života dio nauma Božje ljubavi.

Rađao se novi odnos s Bogom, kao da se Nebo otvorilo neda mnom. Postalo mi je spontano vjerovati u Ljubav, otkrivati je u svakodnevnicu. Poput mojih prijatelja i ja sam željela odgovoriti na Ljubav živeći Evandelje.

Jedna misao iz Evandelja posebno mi je prirasla srcu: "Sve što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima". Vidjela sam koliko prilika imam u jednom danu da je ostvarujem. Tako primjerice, dok sam se vozila tramvajem i naišla na putnicu koja se gurala i sva se nestrljiva izvikala na mene, sjetim se ove rečenice i ne reagiram srdito. Ili, nastojim u profesoru prepoznati Isusa kojeg slušam, kojem odgovaram...

I glazba počinje zadobivati novo mjesto i novi smisao u mom životu. Dok sam prije satima svirajući uživala u glazbi, sada sam otkrila da mogu uživati u svakom trenutku i u svakom

poslu ako radim s Bogom. A i glazbeni talent stavljen u zajedništvo s drugim mladima može doprinijeti ljepšem svijetu.

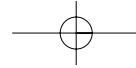
No jedna sjena pratila je cijeli moj život. Odrasla sam sama s majkom, koja mi je pružila sve ono što je mogla, i više od toga, ali nikada je nisam imala hrabrosti pitati za svog oca.

Nedavno me pred Isusom u euharistiji preplavio veliki mir. Potaknuta posebnom milošću započela sam s majkom razgovor o ocu. U duši se istovremeno nametalo tisuću pitanja, ali ona Božja Ljubav koja je ušla u moj život pobjeđivala je i otklanjala čisto ljudske odgovore. U srcu sam osjećala da ne smijem postaviti pregrade, da moram ljubiti i svog oca koji nije imao nikakvu ulogu u mom životu. Među nama dvjema ostvario se dubok i novi odnos. Čini mi se da mi je sam Bog dolazio ususret, a ljubav koju sam osjećala razlivom u sebi bila je dar življenja Evandelja i prihvaćanja križa.

Iskusila sam novu slobodu, Isus je promijenio moj način razmišljanja, življenja i proširio mi vidike prema životu. Želim svjedočiti da je Bog zaista Ljubav, da je odnos s Njim najljepša životna melodija koja me iz dana u dan mijenja.

Lucija

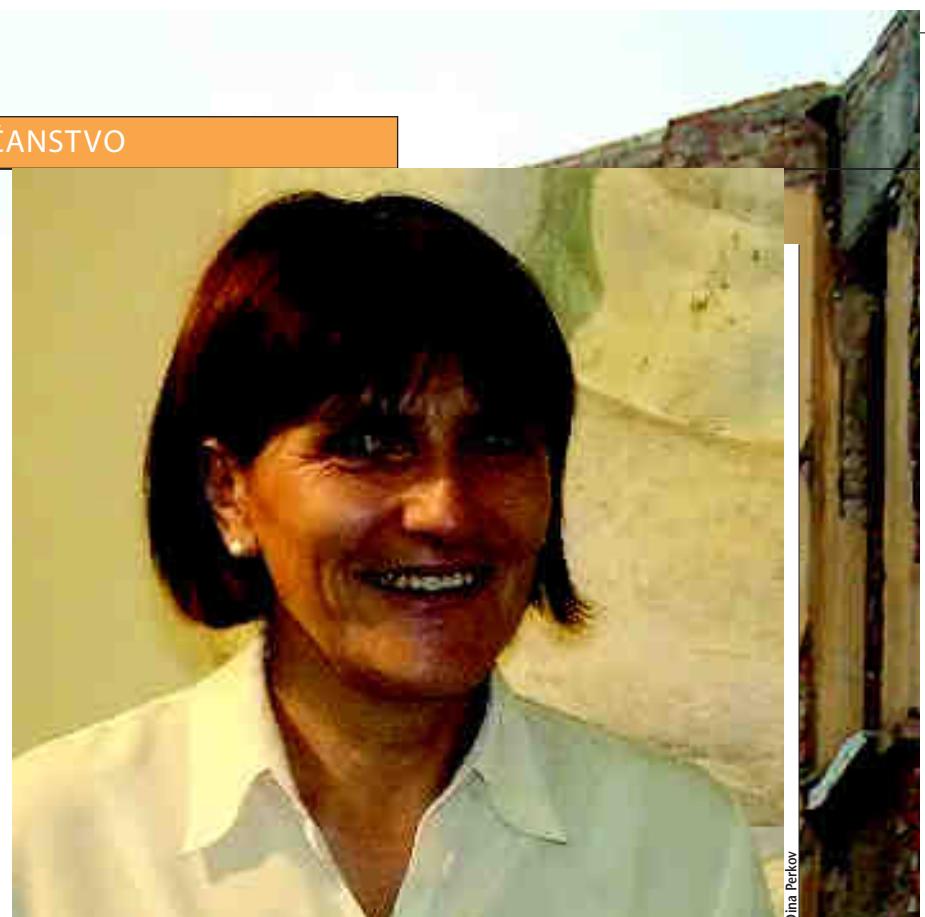

SVJEDOČANSTVO

Rođena u Slivnom kod Imotskoga kao dvanaesto najmlađe dijete u obitelji, kaže da im je u životu možda nedostajalo svega, ali vjere i odgoja nikada.

Na Hvaru je završila ugostiteljsku školu, dvije godine radila, a potom se udala za Josipa i s njim otišla u Vukovar. "U Vukovar me odvela ljubav, a istjerala mržnja", tim je riječima sažeto izrazila veliki dio svoga života. Krajem osamdesetih gradili su obiteljski dom i podizali dvoje djece. Tada se već osjećala gospodarska kriza u državi i veliki kombinat su posrtali. Radila je u bolnici, a muž u Veleprometu, pa unatoč

Dina Perkov

SJEĆANJE na Vukovar

Usidrena u sigurnost da je Bog vodi, Dragica Zeljko se sjeća ratne drame svoga grada u koji se, poput mnogih, ne namjerava više vratiti

J. Branimir
Kovačević

krizi, čini se da im je u tom razdoblju život bio najljepši.

No početkom devedesetih, započinju sukobi i rat kuca na njihova vrata. Zaustavljaju se uobičajeni životni tokovi i grad je pod opsadom. Pošta ne funkcioniра, pa ni časopis Novi svijet ne dolazi više u grad. Ipak se povremeno tko zna kojim kanalima probija pokoja pošiljka, podižući moral ljudima u okruženju.

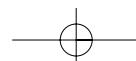
Jedan dan poštar joj reče da ima pošte, a ona osta zatečena jer "u Vukovar ni ptica nije mogla ući". Pismo je poslala danas pokojna Joža Molnar iz Slovenije. Sluteći da okupacija neće proći dobro, davala joj je podršku, priloživši adrese i brojeve telefona na koje se može javiti kad budu evakuirani.

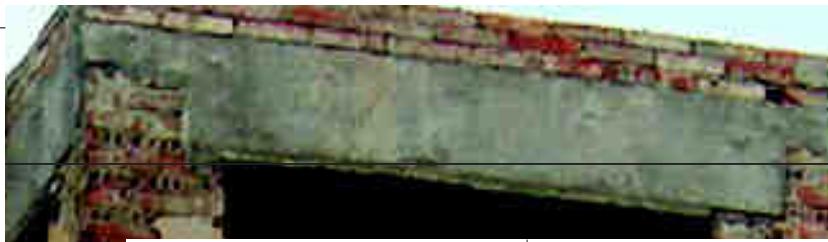
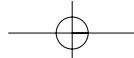
"Tada smo mislili da to nije pravi rat i da će uskoro sve to proći. Tek kasnije smo shvatili ozbiljnost situacije. Sve vrijeme okruženja držale su me Jožine riječi: 'Vi u Vukovaru niste sami, Djelo Marijino je uz vas!' I kad je bilo prestrašno, znali smo da vani postoje osobe, da postoji Djelo Marijino koje živi za nas u Vukovaru. Iz toga sam crpila snagu", pripovijeda danas Dragica, nižući dramatične događaje iz onog vremena, u kojima Bog ipak nije bio odsutan.

"Sjećam se jednog transporta ranjenika, u okviru akcije 'Liječnici bez granica'. Za teške je ranjenike putovanje u konvoju bilo rizično i bez usputnih mal-tretiranja na punktovima. Pratili smo ih molitvom. Čini mi se da sam te noći prvi put osjetila

kako molitva ide prema Bogu? Kad te pritisne, kad si na dnu, tek tada osjetiš da si najbliže Bogu. Molili smo prvenstveno zato da živi stignu u Zagreb. Ujutro nam je dr. Bosanac javila da su svi stigli živi.

Kad je počeo rat, ili si na jednoj ili drugoj strani. Ili ćeš napadati, ili braniti? Moj suprug se priključio obrani grada. Povremeno bi navraćao u bolnicu. U početku su imali 4 sata straže i 4 slobodna sata, pa se mogao i odmoriti, ali kasnije su smjene bile drugačije: 2 sata straže i 2 sata slobodna. Žalio se da u ta dva sata ne uspije zaspati u tuđim podrumima, da već noćima nije spavao. Rekla sam mu da se ne brine i da će ga te noći povjeriti Mariji. Uzela sam krunicu i molila. Sutradan je

njegov zapovjednik pričao kako je Josip spavao kao janje, a on ga je pustio da se odmori i odradio njegovu smjenu. Osjećala sam da je to bio plod molitve.

18. studenog 1991., kad je grad pao, bio je u bolnici gdje sam ja radila. Dan kasnije, 19. studenog, uz obećanja o ko-rektnom tretmanu i evakuaciji, jugoslavenska vojska je neome-tano ušla u bolnicu i zauzela je. Prilikom izvođenja iz bolnice počelo je razdvajanje ranjenika i vojno-sposobnih muškaraca na jednu, a ostalih na drugu stranu. Još uvijek smo vjerovali da je to radi nekog organizacijskog razloga, međutim kad sam muža vidjela krvava u autobusu, shvatila sam, zapravo sam po-sumnjala da će i ja živa izići.

Razdvojili su nas 20. stude-noga. Preko Sremske Mitrovice prevezeni smo negdje u Bosnu i predani hrvatskoj strani. Tek treći dan sam stigla u Zagreb. U Split, gdje su nam bila djeca, isla sam preko Rijeke i stigla za Božić.

Stalno sam se nadala da će i Josip stići. Vjerovala sam da nije moguće da će ih sve poubijati. Neki su mi ljudi pokušali reći da je Josip završio na Ovčari, ali ja sam se i dalje nadala.

U svim narednim procedura-ma traženja svojih prava i prava djece, shvatila sam da je samo Bog istina. Jedino mi On ostaje. U Njemu sam crpila snagu, oso-bitno u vrijeme korizme, kad sam na križnom putu mogla na svakoj postaji prepoznati sebe.

Onda sam se uz djecu (sin je imao 14, a kći 11 godina) kroz nadanje usmjerila da ovdje u Splitu iz ničega stvorimo nešto. Zahvaljujem Bogu što sam koliko-toliko ostala psihički zdrava. Povremeno mi dođu krize i teški snovi. Neki dan kad je grmjelo, spontano sam se bacila na pod i sklonila pod stol.

Već mi je glava 'urasla u rame' od zaklanjanja u vrijeme gra-natiranja.

Kad dođem u Vukovar prisutan je ljudski strah od toga koga će sresti. Osobno sam mislila na povratak do trenutka identifi-kacije. Poslije više ne. Neiz-vjesnost i nada da je Josip ipak negdje živ trajala je do 19. ve-ljače 1997., kada je njegovo tije-lo identificirano, a potom sahanjeno na splitskom groblju, jer se u Vukovar nije moglo.

Nakon toga Ministarstvo zdravstva mi je dodijelilo radno mjesto u bivšoj vojnoj bolnici u

Splitu. U početku sam se bojala sresti ljudi drugačijeg opredje-ljenja, afirmirane u režimu koji mi je razo-rio dom. Preispitivala sam se i, što zbog nelagode što zbog straha, neke ljudi radije ne bih sretala. U Djelu Marijinom sam bila potaknuta da 'ljubim prva'. Ti ljudi koje sam sretala, a ateističkog su nazora, postupno su mijenjali svoj stav prema meni! Uvjerenja sam da ljubav čini čuda, bez obzira na naciju, što su u braku s drugom stranom i što su im partneri otišli s onom vojskom. Eto, te prve plodove mojih čina ljubavi osjetila sam među ljudima koje bih prije najradije izbjegavala sresti. Sada ih ljubim i pri srcu su mi kao i svi drugi!

Dolazeći na posao, gledajući njihova nas-mijana lica, a ja sama, činilo mi se da me nitko ne razumije. Ali kad se prepoznam u

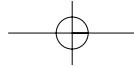
Napuštenom Isusu i prihvatom tu bol, doživljavam radost Uskrsloga!

Ponekad promišljam, da je rat nešto dobro učinio. Mlada sam se udala, mladi smo stvorili obitelj, kuću kompletno uredili i solidno smo živjeli. Tko zna gdje bismo se izgubili da nas Bog nije zaustavio."

Rat je krajnji izraz ljudske sla-bosti i nije činio dobro, ali neki ljudi i u ratu prepoznaju nešto dobro. Oni svoje nedostatke pretvaraju u prednosti, a štetu kompenziraju u području ne-prolaznih vrijednosti. □

*Sve vrijeme
okruženja držale
su me Jožine
riječi: 'Vi u
Vukovaru niste
sami, Djelo
Marijino je uz
vas!' I kad je bilo
prestrašno, znali
smo da vani
postoje osobe,
da postoji Djelo
Marijino koje živi
za nas
u Vukovaru. Iz
toga sam crpila
snagu",
prijevoda danas
Dragica Zeljko
(na slici)*

RAZGOVORI

OBITELJ

Fizičko stanje organizma onemogućuje mi da imam djecu. U više su navrata na pregledima meni i suprugu liječnici savjetovali umjetnu oplodnju, ali svaki svećenik i kršćanski liječnik s kojim smo o tome razgovarali dao nam je različit odgovor. Bombardiraju nas savjetima o posvajanju. Međutim, primjetila sam da sam u posljednje vrijeme ljubomorna na sve poznate koji su mi objavili radosnu vijest da očekuju dijetel. Što je u takvoj situaciji zakonito činiti?

R i G. F.

Netko može roditi dijete i usprkos tomu biti sterilan, i obrnuto – postati vrlo plodan usprkos fizičkoj nesposobnosti za rađanje. Naime, svaki put strpljivom i velikodušnom ljubavlju jedan od supružnika u drugome nešto rađa: neku misao, nadu, povjerenje ili snagu da se suoči s boli. Za taj bračni par možemo reći da je plodan. Svaki put kad se, nadilazeći nevoljnost ili umor, svim srcem

POTPOMOGNUTA oplodnja

daruju pomažući potrebitima i slabijima: u župi, u nekoj udruzi, sindikalnoj središnjici, općinskom vijeću..., novim sjemenom oplođuju društveno tkivo koje onda može izrasti u veliku i lijepu stvarnost. Što reći o plodnosti parova koji ujutro izlaze iz svojih domova obogaćeni istinskom ljubavi koju grade dan za danom i koja ih nuka da velikodušno grade odnose solidarnosti sa svojim kolegama na poslu i svim bližnjima? Oni u svoja radna i životna okružja prelijevaju oduševljenje i kreativnost!

Nakon ovoga »naširoko« opisanog uvoda, rekao bih da je želja za vlastitim djetetom posve opravdana i prirodna, duboko utisнутa u ljudsku narav, ali za tim ne

treba težiti jedino zbog osobnih užitaka i zadovoljstva, samo zato da bi se ispunila nekakva praznina.

Ako se dijete ne očekuje iz sebeljublja, ono postaje pravim bogatstvom za odnos među supružnicima i pomaže njihovoj plodnosti. U tom su slučaju dobrodošla znanstvena istraživanja

MLADI

POBIJEDITI lijenost

Postoji li kakav trik kojim možemo pobijediti lijenost i osjećaj dosade dok nešto radimo? U posljednje mi je vrijeme, primjerice, teško učiti, pa neprekidno odlažem tu obvezu. Već dugo nisam položio nijedan ispit. Osjećam se neuspješnim i beskorisnim. Pronalazim izgovore koji ni mene samoga ne uvjeravaju (primjerice: nedostatak vremena, obveze, potreba za odmorom...).

G. F.

Najprije se treba sjetiti da lijenost, kao uostalom i druge sklonosti koje nas sputavaju i ograničuju, nije moć kojom nije moguće upravljati i koja nas uvjetuje. Iako to možda ne primjećujemo, te su sklonosti plod

naše odluke. Dopustiti da nas lijenost pobijedi stvar je izbora: ja svjesno izabirem ne težiti k višim ciljevima, izabirem... prepustiti se svojim osjećajima...

Ako se na trenutak vratim u studentsko vrijeme, sjećam se

dana kad su knjige satima ležale otvorene pred mnom, a ja se nisam uspijevalo pribратi jer su me misli nosile nekamo drugamo. Često me samo pogled na sat podsjetio da je popodne proletjelo. Ponekad sam se uspijevalo otriježniti prije i postati svjestan zašto tamo sjedim te posljedica loše utrošenog vremena. Shvatio sam

da je pozorno učenje moj način da dobro živim i ostvarim ono što je za mene najbolje. Tada bih pokušao pronaći nešto što bi mi pomoglo da se lakše koncentriram. Ponekad je to bila kratka šetnja, ponekad

ADOLESCENTI

koja će omogućiti začeće novoga života u majčinoj utrobi, poštujući najdublje značenje spolnog odnosa.

Tehnike oplodnje »in vitro« iskrivljaju značenje spolnog odnosa, a osim toga, provodi se selekcija embrija, pa se oni time jednostavno svode na potrošačku robu. Naime, izdvajaju se samo zdravi i savršeni embriji, a svi ostali završavaju u slivniku ili hladnjaku nekakvog laboratorija – u iščekivanju novih manipulacija. Jasno je, stoga, da su te tehnike traženja osobne sreće i sreće bračnog para korak unatrag u smislu sreće i plodnosti čovjekova srca. Opravданo očekivanje bračnog para tada je, naime, manje važno od očekivanja koje se može pročitati u očima djeteta napuštenog u domu za nezbrinutu djecu koje svakog dana, pogleda uprta u zatvorena vrata, šapćući ponavlja: »Možda će se danas i za mene pojavitи obitelj!«

M. R. Scotto

šalica kave ili razgovor s nekim u kući, nakon čega bih lakše nastavio s učenjem.

Beskorisno je tisuću puta ponavljati da moramo učiti. Trebamo sami sebi osvijestiti zašto to činimo i odmah zatim napraviti prvi stvaran korak.

Veliku pomoć može pružiti učenje s nekim. Puno znači nečija blizina, ona ohrabruje, iako učimo različite predmete. Vrlo je korisno napraviti program rada, podijeliti gradivo i vrijeme kojim raspolaćemo te dobro odrediti stanke – kako bi se kraći odmori izmjjenjivali s vremenom učenja. To pomaže u obnavljanju energije i učvršćivanju naučenoga.

Tako i jedan sat učenja, ako ga dobro iskoristimo, može postati odlučujućim za naš život.

F. Chatel

UPRAVLJATI konfliktom

U posljednje su vrijeme sve učestaliže žučne rasprave s mojim petnaestogodišnjim sinom. Ne razumijemo se i često se osjećam utučenom i izgubljenom u ulozi majke...

Danijela

Sukob roditelja i djece te dobi zajedničko je obilježje brojnih obitelji, pa je vrlo korisno početi

dio odgovornosti koju im nameće njihova uloga. U odnosu roditelji – djeca pokreće se niz mehanizama i prednosti koje obilježuju obiteljski i društveni život. Za djecu je odnos poput vježbališta u kojemu, nastavljajući dobivati potporu, zaštitu i ohrabrenje roditelja, doživljavaju nove odgovornosti i ovlasti te istražuju brojne mogućnosti koje im društvo nudi.

Međutim, često se događa da majke žele ostati u ulozi zaštitnice, pa se prema djeci odnose kao prema nedonoščadi, a očevi adolescente drže već odraslim osobama, pa teško prihvataju njihovo neslaganje i emotivne slabosti.

Iako, dakle, komunikacija često može biti konfliktna, važno je pokušati ući u kožu drugoga i prepoznati potrebu djeteta za samopoštovanjem. Konflikt nikako ne smije biti nešto negativno, dapače, mora postati mogućnost izgradnje dubljeg odnosa.

Stoga je potrebno zamoliti za oprost, ako smo upotrijebili neprikladne riječi ili tonove. Ne treba se obeshrabriti, već smoći snagu i uvijek iznova započinjati s dijalogom, uvjereni da otvorenost i spremnost najviše vrijede. Naučit ćemo da je obitelj mjesto stjecanja i iskušavanja različitih autonomija te osobnog rasta upravo zbog veze među članovima koju uvijek treba njegovati, podržavati i nikada ne prekidati.

E. Aceti

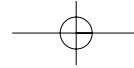

(3) arhiv C.N.

razmišljati o manje ili više konstruktivnim mogućnostima prilaženja takvim situacijama.

Sukob, zasigurno, otkriva nakane koje, same po sebi, mogu biti pozitivne jer su izraz želje za uzajamnošću. Iako naporan, postoji pokušaj da se drugoga uvjeri u neočekivano i neshvaćeno vlastito mišljenje.

Do nesporazuma dolazi jer se u uzajamnom odnosu ne uspijevaju zadovoljiti očekivanja povezana s ulogom jedne ili druge strane: s jedne su djeca koja pokazuju težnje i strahove karakteristične svojoj dobi, a s druge roditelji koji bi trebali s povjerenjem nastaviti usmjeravati i podržavati djecu jer je to

RAZGOVORI

ZDRAVLJE

POVIŠENE MASNOĆE

– rizik za bolesti srca i krvnih žila

U suvremenom svijetu, uključujući i Hrvatsku, preko 50% svih smrti uzrokovano je bolestima srca i krvnih žila. Jedan od ključnih čimbenika rizika za njihov nastanak i razvoj je stanje povišenih masnoća /lipida/ u krvi, tzv. hiperlipidemija.

Razlikujemo:

- hiperkolesterolemiju /stanje povišene razine kolesterola u krvi/

- hipertrigliceridemiju /stanje povišene razine triglicerida u krvi/

- kombiniranu hiperlipidemiju /stanje povišene razine kolesterola i triglicerida/

Koji su uzroci povišenih masnoća u krvi?

Povišene razine kolesterola i triglicerida u krvi mogu nastati uslijed genetskih predispozicija /tzv. nasljedna hiperlipidemija/ ili kao posljedica određenih bolesti i stanja, primjerice šećerne bolesti, bolesti bubrega, bolesti štitnjače. Vrlo često se javlja i kao posljedica loših životnih navika: neadekvatna prehrana, tjelesna neaktivnost, prekomjerna tjelesna težina, pušenje, pretjerana konzumacija alkohola.

Što je kolesterol?

Kolesterol je vrsta masnoća koja je prijeko potrebna našem tijelu za mnoge vitalne funkcije /rad mozga, živčanog sustava i staničnih membrana, za stvaranje žučnih kiselina, spolnih i nekih drugih hormona, vitamina D/. Kolesterol se stvara u jetri u zadovoljavajućim količinama, 1-2 gr, a u organizam se unosi samo namirnicama životinjskog porijekla. Da bi se kolesterol mogao prenosi iz probavnog sustava i jetre putem krvi do svih stanica u tijelu sa posebnim bjelančevinama čini će-

tice koje se zovu lipoproteini. Imaju nekoliko vrsta, a najvažnije su dvije: LDL čestice i HDL čestice.

LDL-čestice /lipoproteinimale gustoće/ -prenose kolesterol iz jetre do stanica. Višak kolesterola se može taložiti na stijenkama arterija, te uz još neke supstancije stvara aterosklerotski plak /aterom/, koji s vremenom može uzrokovati začepljivanje krvnih žila. Iz tog se razloga LDL-kolesterol naziva i „lošim“ kolesterolom.

HDL-čestice /lipoproteinimale gustoće/ - sakupljaju na sebe suvišan kolesterol iz krvi i tkiva i prenose ga u jetru, u kojoj se stavaranjem žučnih kiselina kolesterol smanjuje i otklanja iz tijela.

Na taj način smanjuju nago-milavanje kolesterola na stijenka krvnih žila, te iz tog se razloga HDL-kolesterol naziva i „dobrim“ kolesterolom.

Koje su masnoće u krvi štetne?

Najštetniji po zdravlje su povišeni ukupni kolesterol, povišeni LDL-kolesterol te preniski zaštitni HDL-kolesterol. Povišeni trigliceridi u krvi također predstavljaju čimbenik rizika za nastanak bolesti srca i krvnih žila, no manje snažan nego li je povišenje razine kolesterola.

Kako sniziti razinu masnoća u krvi?

- smanjenje prekomjerne tjelesne težine može sniziti koncentraciju LDL kolesterola i triglicerida

- svakodnevna tjelesna aktivnost /pješačenje, trčanje, plivanje, vožnja biciklom i sl./ u trajanju od 30 min. podiže vrijednosti zaštitnog HDL kolesterola, a pomaže i smanjenju tjelesne težine

- promjena prehrabnenih navika su često prva terapija koja se savjetuje osobama s povišenom količinom masnoće u krvi

- smanjivanjem unosa masnoća, najviše 30% od ukupnog unosa kalorija, od čega što manje zasićenih masnoća životinjskog porijekla /puno-masno mlijeko i mlječni proiz-

VIJEST

Kultura jedinstva na Europskoj akademiji

U Banjoj Luci predstavljen Pokret fokolara, osobito pedagogija i ekonomija zajedništva

Tog petka 21. studenoga u ranim popodnevnim satima krenuli smo s jednim automobilom iz Zagreba i jednim iz Križevaca put Banja Luke. Vrijeme je bilo toplo, ali dosta tmurno. Skrenuvši kod Okučana put Bosne, otvorio nam se svjetli obzor upravo u smjeru kamo smo pošli. Ovaj svjetlosni događaj na predvečernjem nebu učinio nam se znakom dobrodošlice i ohrabrenja.

Nakon večernje mise u lijepoj i modernoj banjalučkoj katedrali, pohodili smo kapelicu blaženog Ivana Merza, kojem smo povjerili susret.

U dvorani Europske akademije čekalo nas je oko dvadesetak osoba, otvorenih novim spoznajama i iskustvima. Na početku je sve nazočne pozdravio mr. Igor Lukenda, voditelj studija, koordinator večernjih tribina, izrazivši zadovoljstvo predstavljanjem Pokreta fokolara. Posebno je prenio pozdrave biskupa Komarice, koji zbog obveza u drugom dijelu Biskupije nije mogao nazočiti predstavljanju. U svojoj pismenoj poruci biskup Komarica je izrazio zahvalnost za naš dolazak i pred-

stavljanje djelovanja "providnosnog Djela Marijina kako u Crkvi, tako i u ime Crkve u različitim društvima i sistemima". Zazvao je Božji blagoslov ne samo na ovaj dolazak, nego i na cijelokupno djelovanje Pokreta, dodavši da ga izuzetno cijeni i želi da se razvije na području njegove Biskupije i cijele Metropolije.

Pokret fokolara u svojoj suštini predstavila je Marija Vrdoljak, nakon čega je projiciran dokumentarni video zapis "Sandardanice". O kulturi jedinstva proizašloj iz duhovnosti Pokreta fokolara govorio je Zdenko Horvat, pedagogiju zajedništva predstavila je Anna Lisa Gasparini, a ekonomiju zajedništva Rudi Fabjan. Nakon predstavljanja uslijedila je rasprava, koja je prerasla u iznošenje iskustava vezanih uz Pokret, te traženje putova za čvrše i djelotvornije povezivanje.

Po završetku službenog dijela programa, uslijedio je dug i vrlo srdačan razgovor domaćina i gostiju, koji je otvorio nove obzore suradnje, a boravak u Banjoj Luci učinio vrlo ugodnim i upečatljivim.

Zdenko Horvat

Voditelj studija i koordinator večernjih tribina mr. Igor Lukenda u uvodnim je riječima prenio pozdrave banjalučkog biskupa mons. Franje Komarice i izrazio zadovoljstvo predstavljanjem Pokreta fokolara.

vodi, masno meso, slanina/, a koristiti obrano mlijeko -0,9% mlijecne masti, piletinu i puretinu bez kožice, ribu, osobito plavu ribu koja je izvor esencijalnih masnih kiselina, tzv. omega3 masnih kiselina, koje su se pokazale blagotvornima za zdravlje srca i krvnih žila

- izbjegavanjem jela s visokim sadržajem kolesterola: jaja, iznute, školjke, škampi, svinjetina i prerađevine, govedina. Žumanjak jajeta je izuzetno bogat kolesterolom, pa unos jajeta treba ograničiti na 2 tjedno. Ovo ograničenje se zapravo odnosi na unos žumanjka, jer bjelanjak ne sadrži kolesterol

- izbjegavanjem skrivene masnoće u kolačima, raznim oblicima gotovih jela, te margarinu koji sadrži transmasne kiseline koje povećavaju LDL, a smanjuju HDL kolesaterol

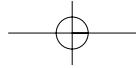
- Izbacivanjem alkohola, bijelog kruha, slatkisa, tijesta koji mogu povisiti razinu triglicerida. Umjerena konzumacija crnog vina /2 dl dnevno/ zbog sadržaja antioksidansa povećava razinu HDL kolesterola i sprječava stvaranje ugrušaka

- Umjesto životinjskih, zasićenih masnoća koristiti tekuća biljna ulja, koja su bogata nezasićenim masnim kiselinama /maslinovo, repičino, suncokretovo, sezamovo/ koje povoljno djeluju na profil kolesterola

- Okosnica prehrane treba biti voće, povrće, žitarice /leća, soja, grah, zob, ječam/, riba, osobito plava

Povišene masnoće ne uzrokuju poteškoće ili bolove. Zato je neobično važno obavljati redovitu kontrolu masnoće u krvi. Snižavanjem povišenih vrijednosti masnoća smanjuje se i opasnost od smrtnosti, čak i ako se razvila bolest srca i krvnih žila.

Mirjana Grga, dr med.

INTERVJU

Mons. Marin

Barišić: "Svaki izvještaj i govor delegata određenog kraja svijeta kao da je nadopisivao novu suvremenu ilustriranu bibliju u boji".

Rekli ste da je Sinoda o Riječi Božjoj bila koncil u malom?

Da, tako sam doživio XII. Opću sinodu biskupa o Riječi Božjoj u životu i poslanju Crkve. Jer, zajedništvo delegata svih biskupske konferencije svijeta, kardinala, teologa, predstavnika redovničkih zajednica i crkvenih pokreta te bratski promatrači kršćanskih crkava, zajedno sa Svetim Ocem papom Benediktom XVI., doista je to koncil u malom. Ova sinoda je svojevrsni nastavak II. Vatikanskog koncila, osobito što se tiče važne koncilske konstitucije o Božjoj Riječi Dei Verbum. Sada 40 godina poslije koncila vjerujem da smo spremniji prihvatići, čitati i razumjeti, dublje i cijelovitije

ISPISIVALI SMO suvremene stranice Biblije

*Razgovor sa splitskom nadbiskupom mons. Marinom Barišićem
o nedavno održanoj Sinodi biskupa na kojoj je sudjelovao kao delegat HBK.*

**Đina
Perkov**

Riječ Božju, dušu života i poslanja Crkve u svijetu.

Što vas je osobito dojmilo na Sinodi?

Osjećao sam se radostan i ponosan što sam delegat svoje Crkve na Sinodi. Doživio sam zajedništvo braće i sestara u jednom duhovskom ozračju. Mnogi su se prvi put susreli, u različitosti boja, kultura, naroda i jezika ali osjećaj je bio kao da se već odavno svi poznajemo. Svaki izvještaj i govor delegata određenog kraja svijeta kao da je nadopisivao novu suvremenu ilustriranu bibliju u boji.

Rijetko kada sam doživio takvu srdačnost, pažnju, uvažavanje i spremnost slušati jedni druge. Benedikt XVI. bio nam je svima primjer pažljivog slušatelja. Ovako ozračje bilo je prikladno da budemo i sami otvoreniji slušatelji Riječi Božje na početku svakog dana.

Kako ste doživjeli opću Crkvu?

Govor o Riječi Božjoj istovremeno je govor i o Crkvi. Doživio sam stvarnost Crkve u svim njezinim dimenzijama, božanskoj i ljudskoj, karizme i organizacije, svetosti i ograničenosti, kao jedan skladan

mozaik zajedništva u različitosti. U takvom katoličkom zajedništvu ipak svatko ima svoje ime, svoj jezik, narod i kulturu, nitko ne gubi svoj identitet. Univerzalna Crkva Kristova plod je Duha Svetoga. Ovu različitost sinodalne dvorane susretao sam svakodnevno i na širini trga sv. Petra. Čuo sam jedan pametan prijedlog, toliko mudar da je dotični vjernik zavrijedio biti član Sinode: „Dobro je što ste se vi okupili“ reče dotični vjernik „i što raspravljate o Riječi Božjoj tamo u dvorani. Ali zašto svatko od vas ne bi jedno poslijepodne

pošao u jednu od 350 župa u Rimu i nama vjernicima rekli što je to Riječ Božja. Kako je vi doživljavate i kako bi je mi trebali živjeti i svjedočiti? Pohvalio sam ga i rekao mu da mi se sviđa njegov prijedlog i da će ga rado prenijeti sinodalnim ocima. Na sinodi sam doživio katoličku Crkvu - obitelj naroda, kao duhovsku globalizaciju svijeta.

Svaka sinoda je korak naprijed, novo otvaranje...

Osobito ova posvećena Riječi Božjoj. Otvara, povezuje i izvodi nas iz naše zatvorenosti i gluhoće. Raspolažemo danas tolikim tehničkim mogućnostima komunikacije a u porastu je osamljenost i individualizam. Puno je informacija a malo riječi, puno buke a malo unutarnje šutnje koja je najotvorenija za komunikaciju. Nedostaje razgovora i susreta. Ona prava Riječ, susret s Gospodinom, potisnuta je na periferiju. Inflacija je riječi a susreti se svode na veze i intervencije. Potrebna je prava riječ, riječiza koje osoba stoji; potrebna je Riječ – Tijelom postala koja nas otvara i povezuje horizontalno i vertikalno, nebu i zemlji. Nadam se da će duh sinode zaživjeti u Crkvi i potaknuti sve članove Crkve, da u susretu s Rječju Božjom, izidemo iz svoje zatvorenosti za evanđeosku otvorenost i navještaj današnjem svijetu.

Na sinodi se raspravljalo i o propovijedi.

Svaka propovijed – homilija, odjek je Riječi Božje i to na najpovlaštenijem mjestu, u liturgiji. Sam propovjednik treba se hraniti Riječju Božjom, vidjeti što ona govori, što govori njemu, i što bi on trebao navijestiti drugima. Da bi vjernik

mogao čitati svoj život u svjetlu Riječi Božje, potrebno je da propovjednik u jednoj ruci ima Evanelje a u drugoj dnevne novine. Propovijednik je poput Jone. Riječ Božja poziva ga u Ninivu – u stvarnost. Opasnost je da on od toga pobegne. Može biti slučaj da pobegne od Riječi a pode u Ninivu, ili da ostane uz Riječ, a udalji se od Ninive. Zato je potrebno da propovjednik s Rječju Božjom pristupi stvarnosti, tim više što mnogi od naših vjernika preko tjedna imaju susret s Rječju Božjom jedino na svetoj misi.

Rekli ste da niste zadovoljni koliko su vjernici u Hrvatskoj pratili rad Sinode.

Da sinoda nije bila u središtu pozornosti naših javnih medija, to mi je jasno, ali mislim da su naši crkveni mediji mogli s više pozornosti pratiti događaj i rad sinode. No, da sinoda ne bi pala u zaborav potrebno je sada nakon sinode oživljavati njezin duh i poruke kako na našim teologijama tako i u našem pastoralu. Tema Sinode „Riječ

Božja u životu i poslanju Crkve“ izabrana je kao najvažnija tema u sadašnjem trenutku Crkve i svijeta. Istina, da čovjek ne živi samo o kruhu, postaje sve očitija jer smo sve gladniji.

Želite li izraziti neku želju?

Rado! Vjerujem da u domovima naših obitelji postoji Sveti Pismo ili barem Novi Zavjet. Želio bih da više razgovaramo s Rječju Božjom i međusobno. Da Riječ Božja ne bude samo prisutna u domu nego da u njoj tražimo svoj duhovni dom. Osobito bih poželio svim zaručnicima koji se pripremaju zasnovati svoju obitelj, da njihov dom bude – ne ukrašen, nego utemeljen na evanđelju života.

Kakav su dojam na vas ostavili predstavnici novih crkvenih pokreta s kojima ste bili u grupi?

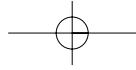
Na sinodi smo radili i u manjim grupama. Imao sam sreću da su u mojoj grupi bili skoro svi predstavnici važnijih crkve

Mons Barišić:
"Želio bih da više razgovaramo s Rječju Božjom i međusobno. Da Riječ Božja ne bude samo prisutna u domu nego da u njoj tražimo svoj duhovni dom."

Na slici:
Detalj iz sinodalne dvorane. U prvom redu vidimo kardinala Puljića, u drugom kardinala Bozanića.

arhiv C.N.

ISPISIVALI SMO SUVREMENE STRANICE BIBLJE

"Očekuje se da crkveni pokreti budu povlašteno mjesto, jedna oaza, bolje reći kvasac, kako bi Riječ Božja što prepoznatljivije i prihvatljivije bila prisutna na svim razinama našega društva."

Na slici: jedan biskup na Sinodi s osobnim računalom.

nih pokreta i zajednica: predstavnik i začetnik neokatekumenetskog puta Kiko, osnivač i voditelj zajednice sv. Egidija Andrea Riccardi, jedna djevojka predstavnica talijanske sveučilišne federacije. U mojoj grupi bila je i nasljednica naše – vaše Chiare, Maria Voce. Imala je zanimljiv intervenciju na plenarnoj sjednici. Osjetio sam da govori na valnoj dužini Chiare, da to govori duh Chiare preko glasa Marie Voce (tal. voce – glas). Govorila je jasno, blisko, s puno optimizma i ljubavi. Drago mi je da Chiarin duh nastavlja živjeti u njezinim sinovima i kćerima.

Vjernici laici, predstavnici pokreta i zajednica na Sinodi, imali su nešto što mi biskupi i kardinali nismo imali uza se. Kad je negdje trebalo točno navesti mjesto i citirati tekst, kardinali i mi biskupi, tražili smo tko ima Svetu Pismo, a oni su odgovarali: „Ja imam“.

Vjerujem da će nakon ove Sinode Crkva u cijelom svijetu

zaživjeti novim poletom. Kako tome mogu pridonijeti pokreti i što vi konkretno od njih očekujete?

Mi sudionici sinode osjetili smo jedan optimizam, novi val Duha, novo proljeće Riječi Božje u životu i poslanju Crkve. Ovo proljeće očekujemo na svim razinama, biblijskoj i teološkoj, duhovnoj i pastoralnoj, u našim župnim zajednicama a osobito u redovničkim zajednicama i u svim novim crkvenim pokretima. Novi pokreti u Crkvi svoj korijen imaju u nadahnuću Riječi Božje. Dakako, zajednice i pokreti ne bi se smjeli zatvarati, kako unutar Crkve, tako i prema svijetu. Očekuje se da oni budu povlašteno mjesto, jedna oaza, bolje reći kvasac, kako bi Riječ Božja što prepoznatljivije i prihvatljivije bila prisutna na svim razinama našega društva. Da bi se dijalog sa društvom ostvario potrebno je jedno veće zajedništvo i svest crkvenosti među samim pokretima.

To je ono što je Chiara 1998. god. obećala papi Ivanu Pavlu II. na susretu pokreta.

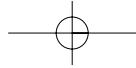
Pratio sam taj događaj. Drago mi je bilo vidjeti predstavnike i članove svih crkvenih pokreta sa Svetim ocem na trgu sv. Petra. Dijalog s Riječu Božjom i sa Ninivom, potreban je kako Joni, današnjim propovjednicima, tako i svim crkvenim pokretima. Duh Sveti koji je duša svakog pokreta, zajednički je nazivnik svih pokreta. On ih oslobađa opasnosti da svojom strukturom ne postane paralela Crkvi i da se ne zatvore današnjem svijetu.

Sljedeće godine navršava se 10 godina od posjeta Chiare Lubich Hrvatskoj. Tom se prigodom ona susrela i s biskupima HBK-a u Zagrebu. Sjećate li se nečega s tog susreta s Chiarom?

Sjećam se toga susreta. Chiaru sam doživio jednostavnom, uvjerljivom sestrom, koja je svoju ljubav prema Riječi Božjoj i iskustvo Crkve, željela posvjedočiti i podijeliti sa nama biskupima. Ona se osjećala među nama kao među svojom braćom. Riječ Božju je Chiara živjela i utjelovljivala u malom, običnom, svakodnevnom životu. Nenametljivo i uza sve uvažavanje i poštivanje drugoga. Slijedila je mudrost i logiku same Utjelovljene Riječi Božje. Doživio sam i prepoznao Chiarinu karizmu tako potrebitu današnjem vremenu: Krista Gospodina prepoznati u bližnjima, pa čak i još prisutnijeg u napuštenoj braći i sestrama. Poželio bih svoj duhovnoj djeci majke Chiare, da budu vidljivo svjedočanstvo i jasni glas njezine karizme u današnjem svijetu, na čelu s Marijom Voce, svojom nasljednicom.

arhiv C.N.

UKRATKO

ETAPE JEDNE POVIJESTI

POKRET GEN

1966. – svijet mladih je u dubokom vrenju. Kontestacija je došla do vrhunca. Očituje se nezadovoljstvo novih generacija i njihovo traženje autentičnosti. Chiara Lubich poziva da se okupe mladi koji još od pedesetih godina dijele njezin život i duhovnost. Daje im zadatak da u svijetu pokrenu mirnu revoluciju, temeljenu na evanđeoskoj ljubavi. To su znakovi nastanka ogranka mladih Pokreta fokolara.

1967. – Službeno nastaje Pokret GEN – "Mladi cijelog svijeta, ujedinite se!" je poziv

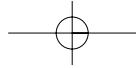
kojim se otvara prvi broj časopisa GEN. "Idite naprijed" su riječi koje papa Pavao VI. upućuje skupini GEN iz Njemačke 29. ožujka.

1968. – Simboličnom gestom potvrđuje se radikalnost odabranog načina života: na prvom međunarodnom kongresu uručuje se trofej koji prikazuje prijenos zastave s prve na drugu generaciju Pokreta fokolara i simbol je njezina nastanka. Na zastavi su napisane dvije rečenice: "Da svi budu jedno" (Iv 17, 21) i "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?" (Mt 27, 46). Prva označava program, a druga tajnu kako ga ostvariti.

1969. - Chiara Lubich pokreće mlade da krenu s Akcijom Afrika za izgradnju gradića u Fontemu, u srcu Kameruna, gdje je mortalitet djece vrlo visok. Pokreće se svjetsko zajedništvo dobara. Ova akcija potaknuta je svijješću da treba "ostvariti pravdu" i doprinijeti da se "vratи dug što ga zapadni svijet ima prema tom kontinentu". Obveza koju su preuzeli GEN Akcijom Afrika doprinosi nastanku gradića u Fontemu. To nije samo gradić u starnom razvoju, nego i mjesto zračenja evanđeoskog života na mnoge afričke zemlje, što pomaže nadilaženju plemenskih i vjerskih borba koje se vode u raznim državama tog kontinenta.

ETAPE JEDNE POVJESTI

1972. – Čovjek-svijet, novi čovjek budućnosti. Pred izazovima višekulturalnog, viševjerskog i višeetičkog društva, još od početaka sedamdesetih godina Chiara predočuje mladima viziju čovjeka-svijet, koji zna prevladati ograničene obrasce vlastite kulture, otvoriti se i ljubiti domovinu, kulturu i vjeru drugih kao i svoju. Tako se ruše predrasude i priprema nova planetarna civilizacija obogaćena baštinom različitih kultura. Mladi su pozvani "dati nužan i odlučan poticaj obratu s kojim se čovječanstvo suočava, dajući mu najveće dostojanstvo: da se osjeća ne samo skupinom naroda, često u međusobnim borbama, nego jednim narodom".

1973. – Prvi Genfest u Loppianu okuplja 8000 mlađih. Dvije godine kasnije u Rimu će Genfest okupiti 20.000 mlađih. Od tada će se međunarodni Genfestovi održavati svakih pet godina.

1980. – Ivan Pavao II. susreće se s 40 tisuća sudionika Genfesta na Trgu sv. Petra, ohrabrivši ih da nastave u nastojanju za jedinstvom, koliko god to koštalo.

1982. – Započinje Akcija Azija, koja će doprinijeti nastanku Škole za velike istočne religije u gradiću Tagaytay u Filipinima.

1985. – Genfest 1985. u Rimu označava nastanak Pokreta 'Mladi za ujedinjeni svijet' čiji su prvi animatori djevojke i

mladići Gen.

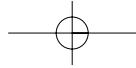
Više na web stranici:
www.mondounito.net

1990. – Nakon pada Berlinskog zida po prvi put na Genfestu sudjeluju i mlađi europskih Istoka. Susret s Ivanom Pavlom II. u dvorani PalaEur u Rimu je povijestan događaj. "Put prema ujedinjenom svijetu – vi to znate – prolazi kroz Krista", rekao je Papa.

1995. – Započinje Tjedan ujedinjenog svijeta, pokrenut na Genfest te godine. Riječ je o prijedlogu da se svake godine u jednom tjednu osobito istaknu inicijative koje promoviraju jedinstvo na svim razinama. Ostvaruje se preko akcija, rasprava, manifestacija i kulturnih večeri, kako bi se utjecalo na javno mišljenje dotičnih zemalja.

2000. – U okviru manifestacija Svjetskoga dana mlađih održava se i Genfest na stadionu Flaminio u Rimu. Chiara Lubich pokreće novi Projekt Afrika.

U PROLAZU

Hanumica Kršo je rođena Banjalučanka, a u Sarajevu živi od 1965. i sve je ratne godine provela u tom gradu. U ratnom grotlu pogiba joj dvadesetčetvorogodišnji sin i njezina zaručnica. Slijedi gubitak svekra, a u tom razdoblju oboljava joj i suprug. Nakon ratnih djelovanja umire joj i majka u Banjaluci, ali zbog podjela rodni grad joj je bio toliko daleko da nije mogla doći na sahranu.

Iz Sarajeva su mnogi odlazili, a taj egzodus rastače i ostatke njene obitelji čiji su se članovi raselili u mnoge zemlje. Prepuna je priča kojima opisuje te rastanke i mučne trenutke izlaska iz okupiranog grada. S posebnim sjajem u očima opisuje iskustvo kćeri Aide u izbjegličkom centru Gašinci. Tu su joj 'dobri ljudi' savjetovali i pomogli da se prebaci u Podgoru, a potom ju sudbina vodi u Švicarsku...

Hanumica je sada sama ali... u Sarajevu se održava plamen Fokolara, a u tim prilikama plamen je najprikladniji naziv za zrake svjetlosti kojom se tim napačenim ljudima regenerira nuda i vjera u dobrotu ljudske prirode.

Otkad se i kako susrećete s Pokretom fokolara?

Djelo prvi put susrećem 1997. godine. Sa pok. Sofijom, Marijom i dr. Jozom često sam odlazila na susrete. A kad je dolazio pok. Papa u Banjaluku, išli smo na doček. Eto nisam stigla posjetiti braću, ali sam vidjela Papu.

Ratne strahote su ostavile traume i duboke podjele. Koliko se to reflektira na odnose u višenacionalnom sastavu članova i simpatizera Djela Marijina u Sarajevu?

Odrasla sam u višenacionalnoj sredini i to je za mene sasvim uobičajeno. U Sarajevu sam

Hanumica Kršo
(prva s lijeva)
darovala nam je
svoju potresnu
životnu
priču.

živjela na istim osnovama, a i sina sam odgojila tako. On nije po imenima razlikovao ljude. Važno je da čovjek ne pije, ne drogira se, da nije uličar. Tako sam odgajala i kćerke.

Eto, ovaj što mi je sina ubio, ma ja ni za njega nisam rekla: bilo mu onako kako je zasluzio... ma ne! Ja bih sutra s njim kafu popila. Vjerujte, iskreno vam kažem! To je tako bilo. Neko je njemu platio, ili su ga natjerali, to mi ne znamo...

A u Djelu, meni je tako fino, svi su tako smirenici. Stekla sam mnoge prijatelje.

Ima li nešto posebno, što biste željeli podijeliti s nama?

Eto rekla sam vam da mi je sin poginuo, uskoro se i muž razbolio. Dobio je tumor na bubrezima. Ratno stanje. Nema lijekova, nema ničega. Prvo je on odgađao operaciju, jer nije smio. Poslije je karcinom uznapredovao, pa su ljekari odgodili operaciju. Sad oni nisu smjeli... Dobar doktor ga je vodio, ali nije mogao pomoći. Zašto ga je i nakon pet dana otpušten je kući. Eto, navodno će ići na zračenje, pa kad se oporavi, probat će operaciju... Doktor je dao otpusno pismo i recepte za lijekove, da tražim od apoteke do apoteke, a lijekova nigdje.

A bolovi su to! Trebao je primati morfij. Idem ja kroz Titovu ulicu i

plačem. Bože dragi, ima li igdje i'ko da mi pomogne? Nema bolničara. Nema tko dat' injekciju.

Naiđem na onu, k'o kapelica je, apoteka, katolička.

Ja uđem! Eto, k'o da me neko ubacio.

Na biljetarnici me sestra pita: "Šta čete vi?"

Kažem: "Evo imam recept, a ne mogu nigdje, ne da mi ni'ko ništa!"

Kaže ona meni ljubazno i tiho: "Ove lijekove imamo, ali treba naš recept!"

Za ruku me uhvatila i kroz hodnik povela. K'o da sad gledam!

Kad tamo, dva ljekara i doktorica. Oni su me tako fino primili, a još moje ime starinsko.

"Gospođo što trebate?"

Ja pokažem recepte.

"Nema problema! Evo izvolite!"

Još mi i karton otvorili za muža i rekli: "Kad god šta trebate dođite!"

Meni je od tada, vjerujte, kako bih se izjasnila? Rođena sam muslimanka, korijen mi je stari, ali meni se tada sve promiješalo! Da oni meni nisu bili u stanju, dati lijekove, a čovjek bolestan, otac poginulog borca? Ona meni: "Nema lijekova"! A ovi, eto druga vjera, drugi narod, još mi karton otvorile!

To je bilo 1994. Tad se meni nešto usadilo, kao da mi se nešto u duši razgrnulo? Tako sam se ja još više zbljžila s mojoj Sofijom i s njom pošla na susrete.

J. Branimir Kovačević

